

Business Finlandin koronatuot pien- ja mikroyrityksissä

Henna Karhunen

Haaga-Helia ammattikorkeakoulu

Amk-opinnäytetyö

2022

Liiketalouden tutkinto

Tiivistelmä

Tekijä(t)

Henna Karhunen.

Tutkinto

Tradenomi.

Raportin/Opinnäytetyön nimi

Business Finlandin koronatuot pien- ja mikroyrityksissä.

Sivu- ja liitesivumäärä

37 + 2

Koronapandemian myötä monet yritykset joutuivat taloudellisiin ongelmiin erilaisten rajoitusten ja suositusten vaikeuttaessa liiketoimintaa tehden siitä joissain tapauksissa jopa mahdotonta. Selvitäkseen näistä taloudellisista ongelmista, yrityksille jaettiin erilaisia yritystukia, toisin sanoen koronatukia, joiden oli tarkoitus auttaa yrityksiä selviytymään koronan aiheuttamista taloudellisista haasteista ja auttaa takaamaan liiketoiminnan jatkuvuus.

Tässä opinnäytetyössä tutkittiin sitä, miten jaetut koronatuot vaikuttivat yritysten liiketoimintaan. Tavoitteena oli selvittää, miten yritykset pärjäsivät pandemia-aikana vuonna 2020, miten tilinpäätöksen tunnusluvut erosivat vuonna 2020 vuoteen 2019 verrattuna ja millainen vaikutus juuri Business Finlandin koronatuella oli taloudelliseen tilanteeseen.

Opinnäytetyön viitekehys muodostuu kolmesta pääluvusta. Ensimmäinen luku käsittelee koronaa yleisemmin ja sen vaikutuksia suomalaisiin yrityksiin. Toisessa luvussa keskitytään yritystukiin ja käydään läpi erilaisia koronatukia keskittyen tarkemmin Business Finlandin koronatukeen. Kolmannessa luvussa käydään läpi yrityksen taloudellisen tilanteen mittaamista tunnuslukujen avulla sekä koronatukia kirjanpidossa.

Tutkimus toteutettiin laadullisena eli kvalitatiivisena tutkimuksena. Se on rajattu koskemaan hyvinkääläisiä pien- ja mikroyrityksiä, jotka ovat saaneet koronatukia Business Finlandilta vuonna 2020. Tutkimusta varten haastateltiin neljää eri hyvinkääläisen pien- ja mikroyrityksen yrittäjää, joiden kaikkien liiketoimintaan korona ja erilaiset rajoitukset vaikuttivat olennaisesti. Haastattelut toteutettiin vuoden 2022 kevään aikana.

Opinnäytetyön aihe on erittäin ajankohtainen, sillä tutkimusta tehdessä korona on edelleen läsnä yritysten arjessa. Lisäksi työtä tehdessä tiedettiin jo, minkälaisiksi yritysten tilinpäätökset vuonna 2020 muodostuivat ja näin ollen voitiin tutkia sitä, minkälaisia muutoksia kyseinen vuosi niissä aiheutti.

Tulosten mukaan koronatuot osoittautuivat olevan erittäin merkittäviä ja olennaisia yritysten tulevaisuuden kannalta. Etenkin Business Finlandin tuki koettiin toimivaksi, sillä sen avulla liiketoimintaa kyetään muokkaamaan ja sopeuttamaan tilanteeseen sopivammaksi ja näin mahdollistamaan liiketoiminnan jatkuvuus.

Asiasanat

Yritystuet, korona, mikro- ja pienyritykset, tilinpäätöksen tunnusluvut

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Opinnäytetyön tavoitteet	1
1.2	Tutkimuksen rajaukset	2
1.3	Keskeiset käsitteet	2
2	Korona Suomessa ja suomalaisissa yrityksissä.....	4
2.1	Koronan vaikutukset yrityksiin	5
2.2	Korona pien- ja mikroyrityksissä.....	6
2.3	Konkurssit.....	7
3	Yritystuet koronapandemian aikana	8
3.1	Yksinyrittäjätuki	9
3.2	Kustannustuki	10
3.3	ELY-keskuksen kehittämisavustus.....	11
3.4	Business Finland.....	12
3.4.1	Esiselvityusrahoitus.....	13
3.4.2	Kehittämisrahoitus liiketoiminnan häiriötilanteessa.....	14
3.4.3	Rahoituksen käyttö.....	14
3.4.4	De minimis -tuki	15
4	Menestyksen tunnusluvut tilinpäätöksessä.....	16
4.1	Tilinpäätösanalyysi ja tunnusluvut.....	16
4.2	Koronatuet kirjanpidossa sekä tilinpäätöksessä	19
5	Yrittäjien haastattelu.....	22
5.1	Aineisto ja menetelmä.....	22
5.2	Tutkimuksen luotettavuus	23
6	Haastatteluiden tulokset.....	24
6.1	Korona	24
6.2	Koronatuet	25
6.3	Business Finland.....	26
6.4	Tunnusluvut	27
7	Pohdinta.....	31
7.1	Johtopäätökset.....	31
7.2	Tutkimuksen arviointi	32
7.3	Kehittämis- sekä jatkotutkimusehdotukset.....	33
7.4	Oman oppimisen arviointi.....	33
	Lähteet	35
	Liitteet.....	39
	Liite 1. Saatekirje.....	39
	Liite 2. Haastattelukysymykset	40

1 Johdanto

Vuonna 2019 alkunsa saanut koronaviruspandemia rantautui laajalti Suomeen vuonna 2020. Maaliskuussa 2020 Suomi vastasi pandemiaan laatimalla erilaisia rajoituksia ja muita toimia, joiden tarkoitus oli hillitä pandemian leviämistä. Paikkoja suljettiin ja yritykset joutuivat ongelmiin asiakkaiden kaikotessa ja ovien pysyessä kiinni rajoitusten vuoksi. Tilanteen takia monet yritykset saivat hakea yritystukia koronapandemian aiheuttamiin taloudellisiin haasteisiin.

Vuoden 2020 kevään ja kesän aikana erilaiset rajoitukset kohdistuivat pahiten palvelualoihin sekä juuri majoitus- ja ravitsemustoimintaan. Näiden lisäksi myös taiteet, viihde sekä virkistys -toimialana koki kovan kolauksen. (Kuussaari, Moilanen & Toivanen 2020). Tutkimuksen haastateltaviksi on valittu yrityksiä, jotka kuuluvat näihin mainittuihin toimialoihin, sillä tällöin tutkimukseen saadaan näkökulmia juuri niistä yrityksistä, jotka ovat kärsineet koronasta merkittävimmin. Tutkimus on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus, jossa on haastateltu neljää hyvinkääläisen pien- tai mikroyrityksen yrittäjää. Haastateltaville yrityksille on kaikille yhteistä se, että jokainen yritys on saanut yritystukia vuonna 2020 Business Finlandilta.

Yritystuet ovat aiheena erittäin ajankohtainen, sillä tutkimusta tehdessä voidaan nähdä, esimerkiksi tilinpäätösten avulla, kuinka korona vaikutti yrityksiin ja millä tavoin tuet ovat auttaneet. Tarkoituksena on tutkia juuri näiden yritystukien, tarkemmin Business Finlandin koronatukien, vaikutuksia hyvinkääläisiin pien- ja mikroyrityksiin ja niiden liiketoimintaan.

1.1 Opinnäytetyön tavoitteet

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on tutkia koronatukien vaikutusta niitä saaneiden yritysten taloudelliseen asemaan tilinpäätöksen tunnuslukujen avulla. Tavoitteena on löytää vastaus ongelmaan, miten tukien saanti vaikutti yritysten liiketoimintaan. Tarkoitus on keskittyä Business Finlandin jakamaan koronatukeen, joka oli tarkoitettu liiketoiminnan kehittämiseen häiriötilanteessa, ja sitä kautta selvittää, mihin kyseistä tukea on käytetty ja miten kyseisen tuen saaminen on auttanut yrityksiä koronapandemiassa. Pääkysymyksen lisäksi tavoitteena on löytää vastaukset seuraaviin alaongelmiin:

- 1) Mihin Business Finlandin tukea käytettiin?
- 2) Miten tukien saanti vaikutti yrityksen tunnuslukuihin tilinpäätöksessä?
- 3) Miten yritykset ovat kokeneet koronatukien merkityksen?
- 4) Miten yritykset kokisivat pärjänneensä ilman tukia?

Inspiraation aiheeseen tuli tekijälle Tilisanomien yritystukien kirjaamiseen liittyvästä artikkelista. Aihe on ajankohtainen ja sen avulla pääsee tutustumaan yritysten kokemuksiin pandemiasta sekä pandemiassa avun saamisesta ja saa sitä kautta uusia näkökulmia koronan vaikutuksista. Tutkijan mielestä on hienoa, että yrityksillä on ollut mahdollisuuksia avustuksiin ja siksi onkin mielenkiintoista selvittää, kuinka tuet ovat auttaneet yrityksiä ja minkälaisiin tarkoituksiin tukia on hyödynnetty.

Alla oleva peittomatriisi havainnollistaa tutkimusongelmien linkittymisen teoreettiseen viitekehykseen sekä empiriaan.

Pääongelma: Miten tukien saanti vaikutti yritysten liiketoimintaan?		
Alaongelmat:	Viitekehys (luku)	Empiria (luku)
Mihin Business Finlandin tukea käytettiin?	3.4, 3.4.3	6.3
Miten tukien saanti vaikutti yritysten tunnuslukuihin tilinpäätöksessä?	4.1	6.4
Miten yritykset ovat kokeneet koronatuken merkityksen?	2.2, 2.3	6.2, 6.3
Miten yritykset kokisivat pärjänneensä ilman tukia?	2.2, 2.3	6.2

Taulukko 1. Peittomatriisi

1.2 Tutkimuksen rajaukset

Tutkimus on rajattu koskemaan hyvinkääläisiä pien- ja mikroyrityksiä, jotka ovat korona-aikana saaneet yritystukia erityisesti Business Finlandilta. Haastateltaviksi on valittu yrityksiä, joiden alaan korona ja siihen liittyvät rajoitukset iskivät pahiten. Tutkimus on rajattu koskemaan vuotta 2020 sekä kyseisen vuoden tilinpäätöstä, sillä siihen aikaan sijoittuu haastateltavien saadut koronatuotkin. Lisäksi myös tutkimusta tehtäessä välttämättä kaikkien yritysten vuoden 2021 tilinpäätöstä ei ole vielä saatu valmiiksi, kun taas vuoden 2020 tilinpäätös varmasti löytyy jo.

1.3 Keskeiset käsitteet

Keskeisimmät käsitteet opinnäytetyössä ovat yritystuki, pien- ja mikroyritykset sekä tilinpäätöksen tunnusluvut.

Yritystuella tarkoitetaan avustusta, jolla on tarkoitus auttaa yritystä taloudellisesti erilaisin tavoin. Avustusmuotona voi olla esimerkiksi rahoitus, verojärjestely tai lainantakuu. (TEM 2022).

Yritys on luokittelultaan *mikroyritys*, jos sekä yrityksen edeltäneellä tilikaudella että uusimmalla tilikaudella tilikauden päättymispäivänä enintään yksi seuraavista rajoista täyttyy; taseen loppusumma on 350 000 €, liikevaihto on 700 000 € ja tilikauden aikainen henkilöstö on keskimäärin 10 henkilöä (Taloushallintoliitto 2022).

Pienyrityksellä vastaavat ehdot ovat seuraavat; taseen loppusumma on 6 miljoonaa euroa, liikevaihto 12 miljoonaa euroa ja tilikauden aikainen henkilöstö on ollut keskimäärin 50 henkilöä (Taloushallintoliitto 2022).

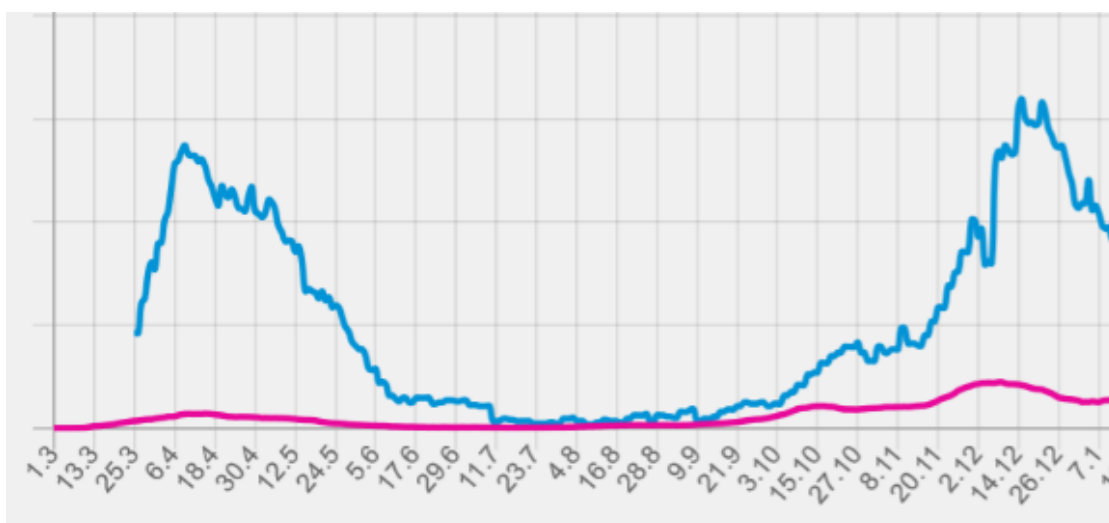
Yrityksen tilinpäätöstä voidaan tarkastella erilaisia *tunnuslukuja* hyödyntämällä. Tunnuslukujen avulla yrityksen taloudellista tilannetta voidaan mitata tarkemmalla tasolla. Tunnusluvut voidaan jakaa kategorioihin, joita ovat esimerkiksi kannattavuus, maksuvalmius sekä vakavaraisuus. (Vilkkumaa, 2010, 1.3.).

2 Korona Suomessa ja suomalaisissa yrityksissä

Koronavirus eli toiselta nimeltään COVID-19 puhkesi maailmalla jo vuoden 2019 loppupuolella, mistä sen nimikin juontaa juurensa, mutta Suomeen se saapui laajalti vasta vuoden 2020 maaliskuussa tuoden mukanaan paljon epävarmuutta sekä yksityishenkilöille että yritysmaailmaan.

Koronaviruksilla yleisesti tarkoitetaan zoonoottista virusten ryhmää, joka voi aiheuttaa tartunnan ihmisissä, eläimissä sekä linnuissa. Zoonoosi kertoo siitä, että tauti ja tartunta voivat levitä eläimestä ihmiseen sekä toisinpäin. Etenkin matkailun ollessa yleistä, zoonoottinen tauti voi herkästi levitä yhdeltä alueelta toiselle ja edelleen maailmanlaajuisesti. Ihmisen luonnollinen vastustuskyky ei kykene suojautumaan virustartunnalta, jota se ei ole kohdannut aiemmin. Tämän, sekä viruksen herkän mutatoitumisen myötä, tartuntojen leviäminen on nopeaa ja näin ollen voi aiheuttaa epidemioita sekä jopa pandemioita. (Calleja 2020. 19,21,23,25).

Koronavirus aiheuttaa tartunnalla ihmiselle hengitystieinfektioita, jonka oireet voivat olla tavallisen flunssan kaltaiset mutta myös huomattavasti vakavammat. (Calleja 2020. s. 19). Alla oleva kuvio näyttää rekisteröidyt varmistetut koronavirustartunnat pinkillä viivalla sekä sairaalahoitossa olevat tartunnan saaneet henkilöt sinisellä viivalla Suomessa vuonna 2020. Kuvio osoittaa, että ennen maaliskuuta Suomessa ei ollut tarvetta koronapotilaiden sairaalahoitolle, mutta juuri maaliskuun lopun aikana potilaiden määrä nousee merkittävästi piikillä.

Kuvio 1. Koronatartunnat Suomessa vuonna 2020 (Koronatilastot.fi 2021)

Vuoteen 2021 verrattuna tartuntojen määrä vuonna 2020 oli vielä suhteellisen pientä. Kuitenkin ihmisiin sekä etenkin yrityksiin kohdistuvat rajoitukset saivat alkunsa vuonna 2020 ja tämä aloitti yritysten vaikeudet.

Hallitus totesi Suomeen poikkeusolot 16.3.-16.6.2020 väliselle ajalle. Poikkeusoloilla tarkoitetaan tilannetta, jolloin väestöä uhkaa vakava kriisi. Poikkeusolojen toteaminen mahdollisti sen, että erilaisia toimia väestön turvaamiseksi voitiin tehdä herkemmin ja vapaammin kuin normaalioloissa. (Valtioneuvosto 2022).

2.1 Koronan vaikutukset yrityksiin

Hallituksen toteamat poikkeusolot johtivat monenlaisiin sulkutoimiin koronan leviämisen ja tartuntojen estämiseksi. Esimerkiksi ravintoloiden oikeutta olla auki rajoitettiin aukiolorajoituksella sekä sulkurajoituksella. Valtioneuvoston asetuksen (M 15/2020 vp) mukaan ravintoloiden tuli olla suljettuna vuoden 2020 huhtikuusta samaisen vuoden toukokuuhun saakka. Tuotteita sai edelleen myydä ulos, mutta ravintoloihin sisälle ei saanut ottaa asiakkaita. (Eduskunta 2020). Koska rajoitukset keskittyivät suurilta osin vain tiettyihin toimialoihin, on toimialojen välillä huomattavia eroja siinä, kuinka ne selvisivät vuodesta 2020.

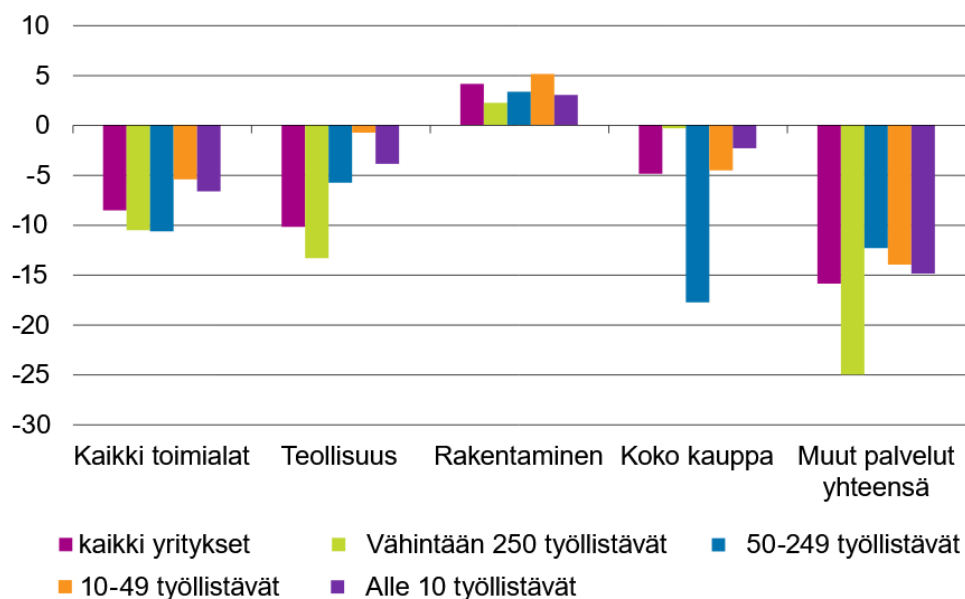
Suomen tilintarkastajien barometrin mukaan koronavuodesta 2020 parhaiten selvisivät tukku- ja vähittäiskaupat sekä myös rakentamisen toimiala (Yrittäjät 2021). Ihmisten tarve saada kaupoista esimerkiksi elintarvikkeita ei vähentynyt, pikemminkin lisääntyi, joten ei ole yllätys, että kaupat pärjäsivät myös koronavuonna. Taloudelliset vaikeudet kohdistuivat enemmänkin sellaisiin aloihin, joiden palveluiden käyttöä ei välttämättä voi kuvailla välttämättömiksi. Toimialat, jotka pahiten kärsivät vuonna 2020 olivat majoitus- sekä ravintola-ala kuten myös taiteet, viihde- sekä virkistysala (Yrittäjät 2021). Kaikissa toimialoissa esiintyi kuitenkin investointien pienenemistä (Yrittäjät 2021), mikä selittyy koronan aiheuttamilla epävarmoilla ajoilla. Myöhemmin käsiteltävä Business Finlandin rahoitus pyrki kuitenkin auttamaan yrityksiä tekemään investointeja myös korona-aikana. Tilintarkastajien mukaan eniten huolta yritysten koronavuodesta selviytymisessä sekä toiminnan jatkuvuudessa vuoden 2020 jälkeen aiheutti rahoituksen riittäminen (Yrittäjät 2021).

2.2 Korona pien- ja mikroyrityksissä

Tämä opinnäytetyö on rajattu koskemaan pien- ja mikroyrityksiä, minkä takia koronan yleisiä vaikutuksiakin käsitellään tarkemmin juuri sen kokoisten yritysten näkökulmasta. Yrityksen koko vaikuttaa siihen, miksi yritykseksi yritys luokitellaan, sekä siihen, minkälainen kirjanpitovelvollisuus yrityksellä on. Yritys luokitellaan mikroyritykseksi, jos sekä edeltäneellä tilikaudella että uusimmalla tilikaudella tilikauden päätöspäivänä enintään yksi seuraavista rajoista toteutuu yrityksen kohdalla: taseen loppusumma on 350 000 €, liikevaihto on 700 000 € ja tilikauden aikana henkilöstön lukumäärä on ollut keskimäärin 10 henkilöä. Pienyrityksellä puolestaan vastaavalta ajankohdalta rajat ovat seuraavat: taseen loppusumma on 6 miljoonaa euroa, liikevaihto on 12 miljoonaa euroa ja tilikauden aikana henkilöstöä on ollut keskimäärin 50. (Taloushallintoliitto 2022).

Oulun yliopiston mikroyrittäjäyyskeskuksen mukaan mikroyritykset ovat selvinneet koronan aiheuttamista vaikeuksista yllättävän hyvin, sillä korona on aiheuttanut vain vähän konkurssseja sekä yritysten lopettamisia. Tämä tarkoittaa sitä, että monet yritykset ovat onnistuneet kehittämään tai sopeuttamaan liiketoimintaansa tilanteen vaatimalla tavalla, jotta liiketoiminta jatkuisi myös pandemiassa. (Annala 2020).

Pienyrityksistä puhuttaessa puhutaan usein pk-yrityksistä, joka käsitteenä käsittää sisäänsä sekä pienet että keskisuuret yritykset. Tällöin puhutaan yrityksistä, joiden liikevaihto on enintään 50 miljoonaa euroa, taseen loppusumma on enintään 43 miljoonaa euroa tai henkilöstöä yrityksellä on alle 250. (Tilastokeskus s.a.).

Kuvio 2. Vuoden 2020 toisen kvartaalin liikevaihdon muutokset yritysten kokoluokittain (Kuussaari ym. 2020)

Useiden toimialojen kohdalla pk-yritykset sekä mikroyritykset ovat selvinneet koronan aiheuttamista taloudellisista vaikeuksista suuria yrityksiä paremmin. Yllä olevasta kuviosta voi huomata, että etenkin palvelualalla suurten yritysten liikevaihto putosi koronan myötä huomattavasti enemmän kuin muun kokoisten yritysten kohdalla. (Kuussaari ym. 2020).

2.3 Konkurssit

On selvää, että sulkurajoitukset sekä erilaiset kokoontumissuosituksot, joita väestölle annettiin, vaikuttavat asiakkaiden vähenemisen kautta yritysten liikevaihtoon ja näin ollen taloudelliseen tilanteeseen. Tästä syystä koronapandemian pelättiin aiheuttavan konkurssi-aaltoja keväälle sekä kesälle (Annala 2020). Konkurssiin voidaan asettaa yritys, joka ei kykene suoriutumaan veloistaan. Kyseessä on maksukyvyttömyysmenettely, jolloin kaikki omaisuus, jota velallisella on, käytetään velkojen maksuun. Tällöin omaisuus ei ole enää velallisen. Konkurssista säädetään tarkemmin konkurssilaissa. (Visma 2022).

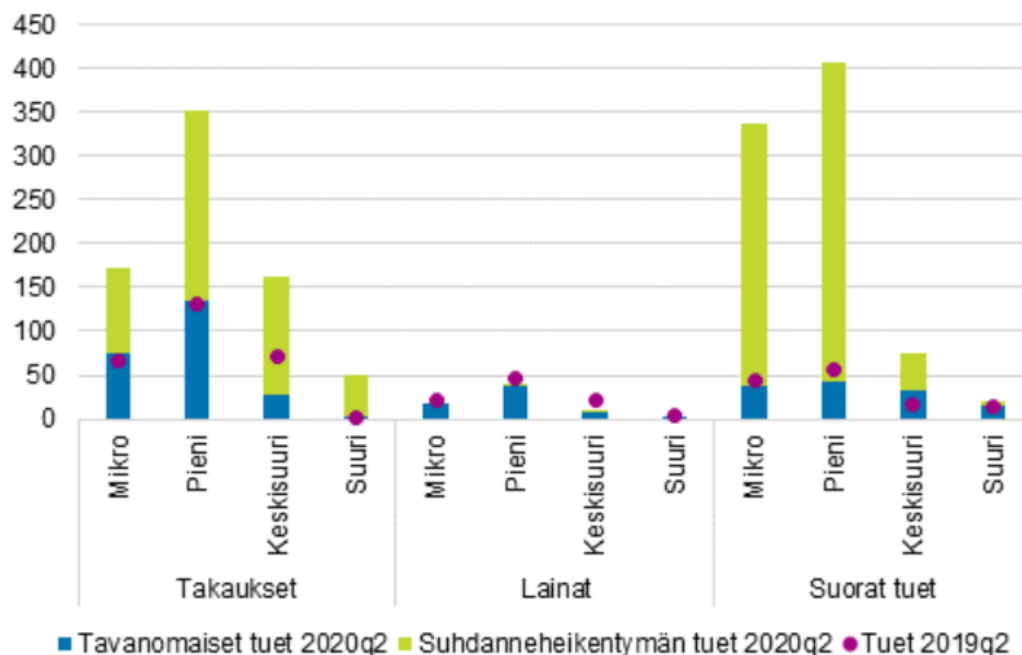
Opinnäytetyötä työstäessä on kuitenkin jo tiedossa, että korona ei aiheuttanutkaan pelättyä konkurssiaaltoa vuonna 2020. Vuoden 2020 tammikuun ja marraskuun välisenä aikana konkurssieja laitettiin vireille yhteensä 414 vähemmän kuin vastaavana aikana vuonna 2019. Prosentteina kyseinen erotus on 16,5 %. (Tilastokeskus 2020a). Tähän on vaikuttanut konkurssilakiin tullut väliaikainen muutos, joka oli voimassa vuoden 2020 toukokuusta vuoden 2021 tammikuuhun. Sen tarkoituksena oli vaikeuttaa velallisen asettamista konkurssiin velkojan toimesta. Muutos tehtiin juuri koronapandemian vuoksi, sillä sen tiedostettiin aiheuttavan useille yrityksille taloudellisia ongelmia, joiden ei kuitenkaan katsottu olevan lopullisia, vaan johtuvan koronapandemiaan liittyvistä vaikeuksista. (Oikeusministeriö 2020). Konkurssilain muutosten lisäksi erilaiset tukitoimet ovat olleet tärkeä tekijä yritysten apuna (Annala 2020).

3 Yritystuet koronapandemian aikana

Erilaisia yritystukia yrityksille on ollut olemassa jo ennen kuin koronapandemia alkoi. Yritystuella tarkoitetaan erilaisia avustuksia, joiden on tarkoitus auttaa yritystä taloudellisesti erilaisin tavoin. Avustusta voi saada esimerkiksi rahoituksena, verojärjestelyinä tai vaikka lainantakuuna. (TEM 2022). Laki yritystuista (1136/1193) säätelee yritystukia sekä niihin sisältyviä edellytyksiä. Laista (1136/1193) löytyy esimerkiksi kehitysalueen investointituki sekä pienyritystuki. (Laki yritystuista 10.12.1993/1136). Lisäksi yrityksille on tarjolla monenlaista erilaista rahoitusta erilaisiin tarpeisiin, kuten esimerkiksi liiketoiminnan kehittämiseen tai kansainvälistymiseen. Tukien tarkoitus on mahdollistaa yrityksille uusia hankkeita ja kehittymistä niin, että sen liiketoiminta pysyy kannattavana nyt ja tulevaisuudessa. (Business.fi 2022).

Tässä opinnäytetyössä käsitellään tarkemmin yritystukia, jotka on kehitelty varta vasten yritysten tai yrittäjien avuksi juuri koronapandemian aiheuttamiin tilanteisiin. Näitä tukia voisi siis kutsua tarkemmin koronatuiksi tai korona-avustuksiksi. Selvitäkseen pandemian aiheuttamista ongelmista ja häiriöistä, yritysten sekä yrittäjien on ollut mahdollista hakea yritystukia usealtakin erilaiselta taholta. Koronaviruspandemian myötä yritystukia yritys on voinut saada kaupungilta, kunnalta, Business Finlandilta sekä esimerkiksi ELY-keskukset (Talouskuutio 2020). Eri tahot tarjoavat tukia eri tarkoituksiin sekä erikokoisille yrityksille.

Koronatukien tarkoitus on ennen kaikkea auttaa erityisesti pien- sekä mikroyrityksiä selviämään koronan aiheuttamista häiriötilanteista, sillä tällaisilla yrityksillä todennäköisesti puskuri selvitä taloudellisista ongelmista pidemmällä aikavälillä on suurempia yrityksiä heikompi. (Kuussaari ym. 2020). Alla oleva kuvio osoittaa sen, että pien- sekä mikroyritykset kokoluokkana ovat saaneet selkeästi eniten tukia vuoden 2020 toisella kvartaalilla. Kaikista eniten tukia jaettiin pienyrityksille, joille toisen kvartaalin aikana maksettiin suoriatukia noin 400 miljoonan euron edestä. Mikroyrityksille puolestaan maksettiin suoriatukia hieman päälle 330 miljoonaa euroa. Vuoteen 2019 verrattuna, vuoden 2020 toisen kvartaalin aikana juuri suoriatukia maksettiin huomattavasti enemmän. Sekä pien- että mikroyritysten kohdalla suorista tuista suurin osa, jopa 89 %, on maksettu suhdanneheikentymän vuoksi ja ovat näin ollen toisin sanoen koronatukia. (Tilastokeskus 2020b).

Kuvio 3. Vuoden 2020 toisella kvartaalilla annetut yritystuet yritysten kokoluokittain (Tilastokeskus 2020)

Seuraavaksi käsitellään sitä, minkälaiset tahot koronatukia jakoivat, keille ja mihin tarkoitukseen.

3.1 Yksinyrittäjätuki

8.4.2020 astui voimaan Valtioneuvoston asetus, joka mahdollisti yksinyrittäjien tukemisen kuntien välityksellä. Sen tarkoitus on mahdollistaa kunnille rahoitusta, jotta kunnat voivat puolestaan auttaa kunnassa toimivia yksinyrittäjiä heidän kohtaamissaan taloudellisissa vaikeuksissa COVID-19:ta myötä. (Valtioneuvoston asetus yksinyrittäjien tukemiseen tarkoitetuista valtionavustuksista kunnille 8.4. 199/2020).

Valtion rahoittamaa ja kunnan tarjoamaa tukea kutsutaan yksinyrittäjätueksi. Yksinyrittäjätuki on tarkoitettu nimensä mukaisesti yksinyrittäjälle, jotka toimivat päätoimisesti yrittäjänä itsekseen Suomessa. Suuruudeltaan tuki oli 2 000 € ja sen saamisen ehtona oli juuri koronaviruksen vuoksi heikentynyt taloudellinen tilanne, mikä tuli pystyä osoittamaan. Avustuksella sai kattaa kustannuksia, jotka olivat aiheutuneet vuoden 2020 maaliskuusta samaisen vuoden elokuun loppuun asti. Tuen hakuaika loppui 30.9.2020. (Kuntaliitto 2020).

Kyseistä tukea tuli hakea omalta asuinkunnalta (STT 2020), ja koska opinnäytetyöni on rajattu koskemaan Hyvinkäätä, käsitelen myös tältä osin hakuprosessia ja myönnettyjen tukien määrää hyvinkääläisten yksinyrittäjien osalta. Hyvinkäällä yksinyrittäjätuen haku

avautui huhtikuun puolella välissä ja hakemuksia tuli yhteensä 485. Kaikista hakemuksista yhteensä 384 hyväksyttiin niiden täyttäessä vaatimukset, ja näin ollen Hyvinkää jakoi yksinyrittäjille tukea yhteensä 768 000 €:n edestä. Suurin osa tukea hakeneista yksinyrittäjistä oli kauneudenhoito-, liikunta- tai ravintola-alalla. (STT 2020).

3.2 Kustannustuki

Yksinyrittäjien lisäksi myös yrityksille on omat tukensa. Yksi tällainen on Valtionkonttorin jakama kustannustuki, josta on myös laissa säädetty. Yksinyrittäjätuen mukaisesti myös kustannustuki on tarkoitettu COVID-19 aiheuttamiin taloudellisiin vaikeuksiin ja niistä selviämiseen. (Laki yritysten määräaikaisesta kustannustuesta 26.6. 508/2020).

Kustannustukea haetaan Valtionkonttorista, joka myös sen rahoittaa. Sen hakuaika oli 7.7.-31.8.2020. (Valtionkonttori 2020a). Kaikki yritykset voivat hakea kustannustukea, mutta sitä voidaan myöntää yritykselle vain, jos sen toimiala kuuluu toimialoihin, jotka on lueteltu kuuluvaksi tuen piiriin. Tapauskohtaisesti myös piiriin kuulumaton yritys voi saada kustannustukea, jos yritykseen on kohdistunut julkisoikeudellinen rajoitus. Tällainen on esimerkiksi aukiolorajoitus, jolla haluttiin hallita pandemian leviämistä ja rajoitettiin yritysten aukioloaikoja. Toimialat, jotka kuuluvat tuen piiriin, löytyvät listattuna Valtionkonttorin nettisivuilta. Kustannustuen piiriin kuuluvat esimerkiksi paikallisliikenne, hotellit, ravintolat sekä urheilulaitokset. (Valtionkonttori 2020b).

Toimialaedellytyksen lisäksi kustannustuen saamisen edellytyksenä on merkittävä liikevaihdon heikkeneminen pandemian myötä sekä vaikeasti sopeutettavat kustannukset. Toimiala kuuluu kustannustuen piiriin, mikäli alalla liikevaihto on pudonnut vähintään 10 % koronan aiheuttamana. Lisäksi, jotta tuen piiriin kuuluvalla toimialalla toimiva yritys saisi tukea, on yrityksen oman liikevaihdon olla heikentynyt yli 30 %. Molemmissa tapauksissa liikevaihtoa verrataan vertailukauteen, jolla tarkoitetaan kyseessä olevan yrityksen vuoden 2019 maaliskuun ja kesäkuun välistä myynnin keskiarvoa. Jos yritys on aloittanut toimintansa vasta vuoden 2019 jälkeen, on käytettävä vertailukautena vuoden 2020 tammikuun ja helmikuun myynnin keskiarvoa. (Valtionkonttori 2020a).

$$TUKI = \left(\frac{\text{vertailukauden liikevaihto} - \text{tukikauden liikevaihto}}{\text{vertailukauden liikevaihto}} - 0,3 \right) \times (\text{tukikauden kiinteät kustannukset} + \text{tukikauden palkkakustannukset})$$

Kuvio 4. Kustannustuen määrän laskentakaava (Laki 508/2020)

Kustannustuelle ei ole määritelty yhteistä summaa, jonka jokainen yritys automaattisesti saisi, vaan se perustuu yrityksen liikevaihtoon ja kiinteisiin sekä palkkakustannuksiin. Näiden tietojen perusteella maksettava tuki käytetään yllä olevaa laskukaavaa hyödyksi käyttäen. Laskukaavassa tukikaudella tarkoitetaan ajanjaksoa 1.4.-31.5.2020. Tukea ei kuitenkaan makseta, jos se olisi suuruudeltaan alle 2 000 €, eikä sitä voi saada yli 500 000 €. Kustannustuen määrään vähenevästi vaikuttaa myös mahdolliset muut yrityksen saamat korona-avustukset. Tukea maksetaan vaihtoehtoisesti vähemmän tai sitä peritään takaisin. (Valtionkonttori 2020a).

Hakuaikana hakemuksia saapui Valtionkonttoriin noin 12 900 kappaletta. Vuoden 2020 syyskuun 11. päivään mennessä kustannustukea oli myönnetty 3 463 yritykselle 118 miljoonan euron edestä. (Valtionkonttori 2020c). 29.9.2020 hallitus linjasi kustannustuelle jatkoa. Linjaus sisälsi muokausehdotuksia, jotta tuki auttaisi aiempaa paremmin (Valtionkonttori 2020d). Tutkimuksen tekohetkellä on tiedossa, että kustannustuen järjestykseltään jo kuudes hakukierros on alkamassa 26.4.2022 (Valtionkonttori 2022). On siis selvää, että kustannustuki on koettu hyödylliseksi, toimivaksi sekä tarpeelliseksi ja sen jakamiseen nähdään edelleenkin edellytyksiä.

3.3 ELY-keskuksen kehittämisavustus

ELY-keskus eli Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on yksi taho, joka jakoi vuonna 2020 korona-avustusta yrityksille. Kyseessä on kehittämisavustus, joka on suunnattu yrityksille, joissa työskentelee enintään 4 työntekijää yrittäjän lisäksi. Avustus on tuki, ei laina, joten yrityksen ei tarvitse maksaa sitä takaisin. Kehittämisavustus on tarkoitettu yrityksille, joiden liiketoimintaan korona on vaikuttanut heikentävästi. Lisäksi edellytyksenä on yrityksen halu uusiutua ja kehittyä sekä se, että yritys on kannattava myös jatkossa. Kehittämisavustusta sai hakea 31.3.-8.6.2020 välisenä aikana suoraan ELY-keskuksen verkkosivuilla. (Kasvurahoitus 2020.)

Kehittämisavustus voidaan jakaa kahteen osaan, tilanneanalyysiin sekä kehittämistoimiin. Tilanneanalyysiavustus on näistä kahdesta se huomattavasti suuruudeltaan pienempi, sillä se voi olla suuruudeltaan enintään 10 000 €. Tilanneanalyysin avulla yrityksen on mahdollista suunnitella sen toimintaa ja mahdollista laajentamista. Yritys voi myös esimerkiksi keskittyä siihen, miten toimintaa tulisi uudelleenorganisoida pandemian aiheuttamassa tilanteessa. Tällaiseen projektiin avustusta haettaessa yrityksellä on kuitenkin 20 %:in omavastuuosuus, eli ELY-keskuksen avustus voi rahoittaa vain 80 % projektiin liittyvistä hyväksytyistä kustannuksista, joihin sisältyy laskennalliset palkkakustannukset (Kasvurahoitus 2020). Näin ollen palkkakustannukset, jotka ovat suuruudeltaan korkeintaan

12 500 €, voidaan hyväksyä kustannuksiksi tilanneanalyysiavustukseen (Talouskuutio 2020).

Kehittämistoimenpideavustus puolestaan voi olla suuruudeltaan korkeintaan 100 000 €. Myös tämä sisältää 20 %:in omavastuuosuuden, jolloin avustuksen summa tulee olemaan 80 % laskennallisista kuluista (Kasvurahoitus 2020). Kyseisellä avustuksella voidaan rahoittaa huomattavasti laajempia toiminnan kehittämistoimenpiteitä, joilla on tarkoitus kehittää juuri koronapandemian aiheuttamaa tilannetta. Kehittämistä voi esimerkiksi olla uusien tuotteiden tai palveluiden kehittäminen tai liiketoiminnan kokonaan uudelleensuuntaaminen. Tarkoituksena tulee olla liiketoiminnan kehittäminen niin, että liiketoiminta voi jatkua pandemiasta huolimatta. (Talouskuutio 2020.). Tilanneanalyysiavustusta ja kehittämistoimenpideavustusta ei voida hakea samanaikaisesti, vaan niiden välillä tulee olla vähintään kuukausi (Kasvurahoitus 2020.).

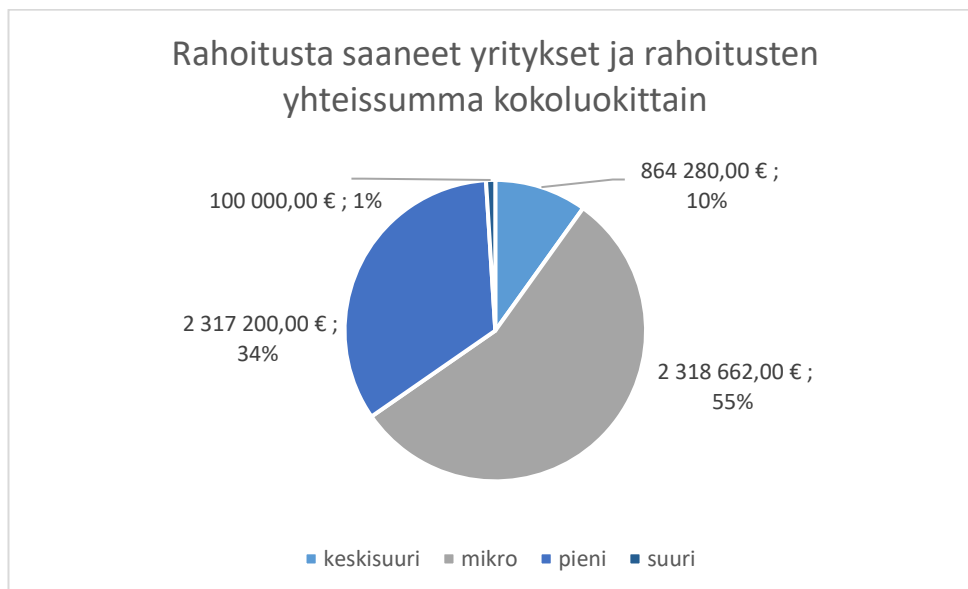
3.4 Business Finland

Tämä opinnäytetyö on rajattu koskemaan juuri Business Finlandin jakamia koronatukia, ja sen takia kyseistä organisaatiota ja sen palveluja avataan tarkemmin. Business Finland on suomalainen yrityksille suunnattu toimija, jonka palveluihin kuuluu rahoituspalveluiden sekä kansainvälistymispalvelujen tarjoaminen (Business Finland 2022). Se on julkinen organisaatio, joka toimii työ- ja elinkeinoministeriön alaisena (Business Finland 2020). Business Finlandin kautta rahoitusta on saatavilla esimerkiksi tutkimustarkoitukseen, tuotekehittelyyn sekä monenlaiseen muuhun liiketoiminnan kehittämiseen liittyvään tarpeeseen (Suomi.fi 2021). Rahoituksen kohteena ovat pääosin pienet sekä keskisuuret yritykset, mutta erilaisia vaihtoehtoja on löydettävissä myös suuremmille yrityksille sekä startupeille. Business Finland syntyi vuonna 2018, kun kaksi yhtiötä, TEKES sekä Finpro, yhdistivät toimintansa. TEKES toi mukanaan innovaatorahoitukseen erikoistuneet palvelut ja Finpro puolestaan investointitietämyksen sekä kansainvälistymiseen erikoistumisen. (Business Finland 2018).

Koronaviruspandemian myötä vuoden 2020 maaliskuussa Business Finland lisäsi tarjontaansa kaksi uutta rahoituspalvelua, jotka on suunniteltu auttamaan yrityksiä juuri pandemian aiheuttamissa vaikeuksissa. Nämä ovat esiselvitysrahoitus liiketoiminnan häiriötilanteessa sekä kehittämisrahoitus liiketoiminnan häiriötilanteessa. Rahoitus on tarkoitettu kohdistumaan toimialoihin, jotka kärsivät pandemian aiheuttavista vaikeuksista eniten. Näitä ovat esimerkiksi matkailuala, luova-ala sekä yleisesti toimialat, joihin korona aiheuttaa suuria vaikeuksia. Business Finlandin johtajan Reijo Kankaan mukaan rahoituksen on tarkoitus auttaa yrityksiä kehittymään poikkeusoloissa pärjätäkseen kriisissä sekä nyt että

tulevaisuudessa. Kyseessä on avustus, eli yrityksen ei tarvitse maksaa sitä takaisin, ellei niin tahdo. (Business Finland 2020). Business Finlandin jakamat koronatuot on tarkoitettu yrityksille, jotka työllistävät yli viisi mutta korkeintaan 250 henkilöä ja niitä haetaan Business Finlandin asiointipalvelussa heidän nettisivuillaan (Talouskuutio 2020).

Business Finlandin koronatuki tuntuu olevan kaikista korona-avustuksista se, joka on saanut huomattavasti eniten huomiota julkisuudessa ja uutisissa. Kaiken kaikkiaan Business Finland jakoi vuonna 2020 rahoitusta häiriötilanteisiin 994,4 miljoonan euron edestä yli 20 000 projektille. Suurin osa rahoituksesta kohdistui matkailu- ja ravintola-alalle. (Business Finland 2021). Hyvinkääläisiin yrityksiin puolestaan myönnettiin Business Finlandin rahoitusta yli 5,5 miljoonan euron edestä. Suurin osa yrityksistä oli joko mikro- tai pienyrityksiä, kuten alla oleva kaavio osoittaa. (Tietopankki 2021).

Kuvio 5. Business Finland rahoitusta saaneet hyvinkääläiset yritykset kokoluokittain (tiedot Tietopankki 2021)

3.4.1 Esiselvitysrahoitus

Kahdesta Business Finlandin jakamasta tuesta esiselvitysrahoitus on pienempi. ELY-keskuksen tilanneanalyysiavustuksen tavoin myös esiselvitysrahoituksen summa on korkeintaan 10 000 €. Rahoituksella nimensä mukaisesti yritys voi selvittää ja suunnitella yrityksen laajentamista sekä esimerkiksi juuri sitä, mitä muutoksia liiketoimintaan tulisi tehdä pandemian aiheuttamien ongelmien vuoksi. (Talouskuutio 2020). Business Finland suosittelee, että projekti, jolle esiselvitysrahoitusta haetaan, on kestoltaan noin neljä kuukautta (Business Finland 2020.)

3.4.2 Kehittämisrahoitus liiketoiminnan häiriötilanteessa

Kehittämisrahoitusliiketoiminnan häiriötilanteessa puolestaan on samankaltainen kuin ELY-keskuksen myöntämä kehittämistoimenpideavustus. Myös Business Finlandin myöntämän avustuksen suuruus on korkeintaan 100 000 € ja kattaa 80 % rahoitukseen kohdistuvan projektin kuluista. Se on tarkoitettu rahoittamaan projekteja, jotka liittyvät esimerkiksi tuotannon muutoksiin tai palveluiden kehittämiseen. Myös tämän kehittämisrahoituksen kohdalla tärkeintä on se, että rahoituksella rahoitettavan projektin tosiasiallinen syy ja tarkoitus on koronan aiheuttamat vaikeudet ja näihin sopeutuminen taikka näiden takia kehittyminen. Kyseessä on siis juuri erilaisiin kehittämisprojekteihin käytettävä rahoitus, ei suoranainen apu, joka auttaisi paikkaamaan esimerkiksi kassavirtaa tai rahoittamaan näkyvyyttä markkinoinnin avulla. (Talouskuutio 2020.) Kehittämisrahoituksella rahoitettavan projektin kestoksi Business Finland suosittelee yhtä vuotta (Business Finland 2020.)

ELY-keskuksen avustuksen tavoin rahoitukseen sisältyy 20 % omavastuu, eli yrityksen tulee kyetä kattamaan ainakin 20 % projektinsa kustannuksista esimerkiksi kassavaroilla tai jopa lainalla. Kumpaakin Business Finlandin rahoitusta on mahdollista saada ennakkoon enintään 70 % rahoituksen summasta. (Talouskuutio 2020.) Myös ELY-keskuksen rahoitusten tavoin näitä kahta Business Finlandin rahoitusta ei voi hakea samanaikaisesti, mutta kehittämisrahoitusta voi hakea, vaikka esiselvitystä ei olisikaan tehnyt tai hakenut. Rahoituksen haku alkoi 19.3. ja sulkeutui 8.6.2020. (Business Finland 2020.)

3.4.3 Rahoituksen käyttö

Nimensäkin mukaisesti Business Finlandin rahoitus on tarkoitettu ennen kaikkea liiketoiminnan kehittämiseen pandemian aiheuttamassa tilanteessa (Business Finland 2020.) Moni yritys on joutunut muokkaamaan ja kehittämään liiketoimintaansa, jotta se sopii paremmin pandemian aikaiseen maailmaan. Esimerkiksi moni ravintola on lisännyt toimintaansa kuljetusmahdollisuuden, jotta asiakkaat tavoitetaan silti, vaikka he eivät saavu paikan päälle asioimaan. Juuri tällaiseen Business Finlandin rahoitusta voisi käyttää.

Yrityksen kehittäminen voisi tarkoittaa esimerkiksi uusien palveluiden tai tuotteiden kehittämistä, eli näin alkuperäisen liiketoiminnan muokkaamista. Projekti voisi kohdistua myös ennen kaikkea kehittämään juuri niitä jo olemassa olevia palveluita ja tuotteita, jotka osoittautuivat pandemian myötä ongelmallisiksi koska juuri niihin kohdistui eniten häiriöitä pandemiassa. Rahoitusta voi käyttää myös yrityksen digitalisoitumisen suunnitteluun ja kehittämiseen, esimerkiksi suunnittelemalla yritykselle verkkokauppa tai muuta digitaalista toimintaa. Kehittämistä voisi olla myös näkyvyyden lisäämiseen kohdistuva suunnittelu eli markkinoinnin suunnitelmat. Tärkeintä on, että kehittämisprojektin tavoitteena on auttaa

liiketoimintaa selviämään pandemian aiheuttamista häiriötilanteista, jotta liiketoiminta voisi jatkua ja olisi kannattavaa jatkossakin. (Business Finland 2020).

Koska rahoitus on tarkoitettu juuri kehittämissuunnitelmiin liittyviin kustannuksiin, sitä ei voida käyttää esimerkiksi kattamaan yrityksen operatiivista toimintaa, kuten valmistusku- luja tai palkkakuluja. Sen tarkoitus ei myöskään ole korjata pandemian aiheuttamaa lovea kassavirtaan tai paikata muutoinkaan yritykselle aiheutuneita tappioita. Vaikka esimerkiksi verkkokaupan suunnitteluun käytetyt kustannukset ovat hyväksytyjä kustannuksia rahoitukselle, verkkokaupan perustamiseen liittyvät kulut eivät kuitenkaan sitä ole, sillä ne eivät ole enää kehittämistoimintaa. Samoin on markkinoinnin kohdalla. Markkinoinnin suunnitteluun kohdistuvat kulut ovat hyväksytyjä mutta konkreettiset markkinoinnista syn- tyvät kulut eivät ole. (Business Finland 2020.)

Rahoituksen saamiseen kuuluu ehto siitä, että yrityksen on projektin päättymisen jälkeen muodostettava raportti projektista Business Finlandille, mistä selviää projektin vaikutukset liiketoimintaan sekä esimerkiksi minkälaisiksi lopulliset kustannukset muodostuivat. Jotta projekti ja rahoitus voidaan hyväksyä, tulee projektin olla sovitun suunnitelman kaltainen sekä sen kustannusten olla hyväksytyjä. Raportti tulee olla lähetettynä viimeistään 4 kuu- kautta projektin päättymisen jälkeen. Rahoitusta voi saada ennakkoon 70 % myönnetystä summasta, mutta vasta kun yritys on toimittanut Business Finlandille raportin päättyneestä projektista, yritys voi saada loput myönnetystä rahoituksesta. (Business Finland 2020.)

3.4.4 De minimis -tuki

De minimis on latinaa ja tarkoittaa vapaasti käännettynä vähämerkityksistä, eli toisinsanot- tuna kyseessä on vähämerkityksinen tuki. De minimis tuella tarkoitetaan julkista yrityksille kohdistettua avustusta, jota säätelee Euroopan komission asetus 1407/2013. Kyseessä on tuki, joka voi olla korkeintaan 200 000 € kolmen peräkkäisen verovuoden aikana. Ra- hoituksen lisäksi avustusta voidaan antaa esimerkiksi verohelpotuksen välityksellä, korko- tukena tai muuna etuutena. Sen katsotaan olevan niin vähäistä, mistä se saa nimensäkin, että sen ei katsota vaikuttavan negatiivisella tavalla yritysten väliseen kilpailuun etenkin EU:n jäsenmaiden välillä. (Business Finland 2022). Euroopan komission asetusta sovelle- taan kaikilla toimialoilla, paitsi maatalouden alkutuotannossa sekä kalastus- ja vesivilje- lyssä. Näille toimialoille löytyy omat säädökset. (TEM 2022).

Business Finlandin häiriötilanteen tuet, kuten moni muukin julkinen korona-ajan tuki, on de minimis rahoitusta (Business Finland 2022). Tuen suuruuteen vaikuttaa mahdolliset muut julkiset avustukset, joita yritys on jo saanut kolmen peräkkäisen verovuoden aikana (TEM 2022).

4 Menestyksen tunnusluvut tilinpäätöksessä

Yritykset ovat kirjanpitovelvollisia, mikä sisältää velvollisuuden myös tilinpäätöksen tekemiseen. Yrityksen tilikausi kestää yleensä 12 kuukautta, minkä päätteeksi laaditaan yrityksen tilinpäätös kuluneelta tilikaudelta. (Vilkkumaa, 2010. 1.1). Tilinpäätöksen tulee sisältää tilikauden ajalta yrityksen tase, tuloslaskelma, rahoituslaskelma sekä erilaisia liitetietoja. Rahoituslaskelma näyttää mihin ja mistä rahaa on tilikauden aikana liikkunut. Taseesta ilmenee yrityksen varat sekä velat, kun taas puolestaan tuloslaskelma kertoo yrityksen tuloksen. Liitetiedoilla on tarkoitus selventää esimerkiksi sitä, mistä tiedot ja sisältö taseeseen sekä tuloslaskelmaan tulevat. Lisäksi toimintakertomus on osa tilinpäätöstä, jolla selitetään yrityksen toimintaa ja tilannetta tilikauden ajalta sanallisesti. Toimintakertomusta tai rahoituslaskelmaa ei kuitenkaan vaadita yritykseltä, jolla kahden edellisen tilikauden aikana joko liikevaihto on 7 300 000 €, taseen loppusumma on 3 650 000 €, tai henkilöstö koostuu noin 50 henkilöstä. Jos näistä toteutuu enemmän kuin yksi, on toimintakertomuksen sekä rahoituslaskelman laatimiseen velvollisuus. (Vilkkumaa, 2010. 1.1.3.).

Pien- ja mikroyritysten kohdalla tilinpäätöksestä tulee löytyä tuloslaskelma, tase sekä liitetiedot. Toimintakertomusta tilinpäätöksessä ei tarvitse olla eikä rahoituslaskelmaa. (Tilisanomat 2017). Tilinpäätöksessä tulee lukea tieto siitä, onko tilinpäätös laadittu noudattaen pien- ja mikroyritysten tilinpäätöksessä esitettävistä tiedoista asetuksen (PMA) mikroyrityssäännöstä vai samaista pienyrityssäännöstä. Käytetty säännöstö vaikuttaa siihen, mitä liitetietoja vaaditaan. Pienyrityksiltä liitetietoja vaaditaan enemmän, kun taas mikroyritysten osalta on voimassa niin sanottu suojasatamasäännös, minkä mukaan erillistä liitetietoa ei tarvitse kaikesta antaa kirjallisena, jos asia ilmenee tuloslaskelmassa ja taseessa. (Kasvustoori 2020). Tärkeintä on ottaa huomioon, että tilinpäätös antaa yrityksen taloudellisesta luotettavan, riittävän sekä oikean kuvan (Vilkkumaa, 2010. 1.1.3).

4.1 Tilinpäätösanalyysi ja tunnusluvut

Tilinpäätös antaa yrityksen taloudellisesta asemasta hyvän kuvan, jonka pohjalta yrityksen menestystä ja tilannetta on hyvä analysoida tarkemmin. Tilinpäätösanalyysin avulla on tarkoitus tarkastella yrityksen menestystä kannattavuuden, maksuvalmiuden sekä vakavaraisuuden kautta. Näiden tarkastelussa voidaan käyttää apuna erilaisia tunnuslukuja, joiden avulla voidaan tarkemmalla tasolla mitata yrityksen taloudellista tilannetta. Tunnusluvut on jaettu samoihin kategorioihin: kannattavuuteen, maksuvalmiuteen sekä vakavaraisuuteen. (Vilkkumaa, 2010, 1.3.). Tunnuslukujen on tarkoitus muuttaa tilinpäätöksistä saatavat eu-

romääriset tiedot vertailukelpoisiksi niin, että niitä voidaan hyödyntää esimerkiksi vertaillessa erikokoisia yrityksiä ja niiden taloudellisia tilanteita keskenään. Vertailu eri yritysten kesken on mahdollista, sillä tunnuslukuja laskettaessa yrityksen koko ei vaikuta muodostuvaan arvoon. (Seppänen 2011, 63, 64). Tunnuslukuja lasketaan yleensä erilaisia laskukaavoja käyttäen. Yhtä ja oikeaa tapaa laskea tunnuslukuja ei kuitenkaan ole, vaan tunnuslukuja ja niissä huomioon otettavia arvoja voidaan muokata sen mukaan, mitä halutaan tietää ja minkälaiselle tiedolle on tarvetta. Vertailukelpoisuuden säilyttämiseksi on kuitenkin tärkeää, että tunnusluvut lasketaan aina samaa kaavaa hyödyntäen. (Seppänen 2011, 69-70).

Kannattavuus käytännössä tarkoittaa sitä, että yritys selviää sen kuluista ja jää voitolle. Yrityksen liiketoiminta on kannattavaa liikevaihdon ollessa kuluja suurempaa samalla ajanjaksolla tarkasteltuna. Hyvä kannattavuus auttaa yritystä myös maksuvalmiudessa ja vakavaraisuudessa. (Vilkkumaa, 2010, 1.3.1.). Kannattavuutta voidaan mitata esimerkiksi liiketuloksella, myyntikatteella, käyttökatteella sekä oman pääoman tuottoosentilla (Rantalainen 2020). Liiketulos on tuloslaskelman ensimmäinen välitulos, ja se kertoo, kuinka paljon liiketoiminnan tuotoista on jäljellä kulujen vähentämisen jälkeen ennen rahoituseriä sekä veroja. Liiketulosta voi käyttää, kun halutaan esimerkiksi tarkastella yksittäisen yrityksen kehitystä tai vertailla yritystä muihin yrityksiin saman toimialan sisällä. (Almatalent 2022a). Myyntikate puolestaan soveltuu enemmänkin yrityksen kannattavuuden tarkasteluun sisäisen laskennan osalta. Se kertoo sen, mitä myynnistä jää käteen tuotekohtaisesti tuotteisiin kohdistuvien kulujen jälkeen. Koska sillä saa selville eri tuotteiden kannattavuuden, käytetään sitä enemmän esimerkiksi vähittäiskauppojen toimialalla. (Almatalent 2022b). Käyttökate kertoo yrityksen liiketuloksen, jossa ei huomioida poistojen sekä arvonalentumisten vähenemistä. Sen avulla saadaan siis selville, mitä yrityksen tuotoista jää jäljelle toimintakulujen vähentämisen jälkeen. (Almatalent 2022c). ROE eli oman pääoman tuottoosentti on tärkeä silloin, kun halutaan tietää, kuinka paljon yritykseen sijoitettuun pääomaan on saatu kerrytettyä tuottoa. Arvo saadaan, kun tilikauden aikainen nettotulos jaetaan oikaistulla omalla pääomalla eli tilikauden alun sekä lopun oman pääoman arvon keskiarvolla. (Almatalent 2022d).

$\text{Liiketulos} = \text{Liikevaihto} + \text{liiketoiminnan muut tuotot} - \text{toimintakulut} - \text{poistot ja arvonalentumiset}$
$\text{Myyntikate} = \text{Liikevaihto} - \text{muuttuvat kustannukset}$
$\text{Käyttökate} = \text{Liiketulos} + \text{poistot ja arvonalentumiset}$
$\text{ROE} = 100 * \text{nettotulos (12kk)} / \text{oikaistu oma pääoma keskimäärin}$

Kuvio 6. Kannattavuuden tunnuslukujen laskukaavat (tiedot Rantalainen 2020)

Maksuvalmius, eli toisin sanoin likviditeetti, kertoo siitä, millainen yrityksen rahoituksen riittävyys on lyhyellä aikavälillä ja miten se selviää alle vuoden sisällä suoritettavista velvoitteista. Maksuvalmiutta mitataan yleensä quick ratiolla sekä current ratiolla. (Seppänen 2011, 87). Maksuvalmiuden tärkeys korostuu etenkin tilanteissa, kun yritystoimintaa kohtaa yllättäviä menoja, kuten esimerkiksi koronapandemian aikana. Quick ratio osoittaa sen, miten yritys kykenisi selviytymään lyhytaikaisista veloistaan rahavaroilla ja myyntisaatavilla. Mitä suurempi tunnusluvun arvo on, sitä paremmin korkealaatuiset varat kattavat lyhytaikaiset velat. Current ratio puolestaan kertoo siitä, miten yrityksen lyhytaikaiset varat riittäisivät kattamaan kaikki lyhytaikaiset velat. Mitä korkeampi arvo tunnusluvulle saadaan, sitä paremmin velat ovat katettavissa. (Seppänen 2011, 88).

$\text{Quick Ratio} = \frac{\text{rahavarat} + \text{myyntisaatavat}}{\text{lyhytaikaiset velat}}$
$\text{Current Ratio} = \frac{\text{lyhytaikaiset varat}}{\text{lyhytaikaiset velat}}$

Kuvio 7. Maksuvalmiuden tunnuslukujen laskukaavat (tiedot Seppänen 2011, 88)

Yrityksen vakavaraisuutta kuvaavilla tunnusluvuilla voidaan mitata sitä, miten yritys selviytyy sen veloista pitkällä aikavälillä, eli yli vuotta pidemmällä aikavälillä. Käytännössä vakavaraisuus kertoo yrityksen kyvystä maksaa velkansa sekä toteuttaa mahdollista liiketoiminnan kasvua velkarahoituksen avuin, sillä vähemmän velkaa omaavat yritykset voivat saada lisää rahoitusta helpommin kasvattaakseen liiketoimintaansa. Vakavaraisuutta voidaan mitata esimerkiksi omavaraisuusaste- sekä velkaantumisastepercentageilla. Omavaraisuus kertoo, kuinka suuri osa yrityksen taseesta koostuu omasta pääomasta ja velkaantumisaste puolestaan sen, kuinka suuri osa taseesta on vierasta pääomaa. (Seppänen 2011, 83-85). Matala omavaraisuusaste voi selittyä esimerkiksi yrityksen iällä, sillä uusi yritys on usein vielä suhteellisen velkaantunut varsinkin verrattuna alalla jo pidempään toimiviin yrityksiin (Rantalainen 2020).

Omavaraisuusaste%	$\frac{100 \times \text{oma pääoma}}{\text{tase yhteensä}}$
Velkaantumisaste%	$\frac{100 \times \text{vieras pääoma}}{\text{tase yhteensä}}$

Kuvio 8. Vakavaraisuuden tunnuslukujen laskukaavat (tiedot Seppänen 2011, 85)

Tunnuslukujen tulkinta ja se, mikä tunnusluvun arvo on hyvä, on suhteellista. Periaatteena tunnusluvuissa on vertaileminen muiden ajanjaksojen tai yritysten tunnuslukuihin, jolloin esimerkiksi hyvän arvon määrittäminen pohjautuu siihen, mihin verrataan. Yleisimpiä vertailukohteita ovat esimerkiksi yrityksen aikaisempien tilinpäätösten tunnusluvut, kilpailevien yritysten vastaavat arvot tai yrityksen itse itsellensä määrittämät tavoitearvot. Myös yrityksen toimialalla on vaikutusta siihen, mikä tunnusluvun arvo koetaan hyväksi. Eri toimialoilla menestykseen vaikuttaa erilaiset tekijät, jotka vaikuttavat tunnuslukujen laskemiseen. Ainoastaan oman pääoman tuottoasteelle sekä sijoitetun pääoman tuottoasteelle veron jälkeen on olemassa valmiit teoreettiset arvot, joihin vertailu kertoo tunnusluvun hyvydestä tai heikkoudesta. Paras tapa analysoida tunnuslukuja on keskittyä mutamaan keskeisimpään tunnuslukuun samalla ja muodostaa käsitys tilanteesta niiden avulla. (Seppänen 2011, 65-67).

Parhaiten tunnusluvuista saa irti vertailemalla niitä esimerkiksi edellisten vuosien vastaaviin tunnuslukuihin, jolloin muutokset eri tilikausien aikana näkee konkreettisemmin. Mitä paremmat yrityksen kannattavuus, maksuvalmius sekä vakavaraisuus ovat, sen helpompi yrityksen on selviytyä yllättävistä vastaantulevista ongelmista ja kriiseistä. Yritykset, joilla oli pandemian alkaessa taloudellinen tila hyvä sekä taloudellista kilpeä, selviytyvät koronankin aiheuttamista rahallisista menetyksistä todennäköisesti huomattavasti paremmin.

4.2 Koronatuot kirjanpidossa sekä tilinpäätöksessä

Koska opinnäytetyö on rajattu koskemaan Business Finlandin koronatukia, käsitellen myös kirjanpidon puolta vain kyseisten rahoitusten näkökulmasta. Business Finlandin koronarahoituksessa on kyse kahdesta rahoituksesta, esiselvitysrahoituksesta sekä kehittämisrahoituksesta (Business Finland 2020). Näistä ensimmäinen, eli esiselvitysrahoitus, voidaan katsoa kohdistuvan tutkimusmenoihin, kun taas jälkimmäinen tuntuu selkeämmin kohdistuvan kehittämismenoihin.

Kehittämismenojen voidaan katsoa tuottavan tulosta tulevaisuudessa useammankin tilikauden ajan. Tällöin kehittämismenot voidaan aktivoida taseeseen, jolloin kulut eivät jää rasittamaan vain yhden tilikauden tulosta. Taseesta vuosittain tehtävillä poistoilla yrityksen kehittämiseen kuuluvat menot saadaan jaettua tasaisemmin useammalle vuodelle, jolloin niiden tulosvaikutuskin näkyy useammalla tilikaudella. (Visma 2016). Kirjanpitolain mukaan kehittämismenot voidaan poistaa niiden vaikutusaikana, joka tulee olla luotettavalla tavalla arvioitu. Jos arviota ei voida muodostaa luotettavasti, kehittämismenot tulee poistaa enintään kymmenessä vuodessa. (Kirjanpitolaki 30.12.2015/1620). Vuoden 2016 kirjanpitolainmuutoksen mukaan taseeseen aktivoidut kehittämismenot pienentävät yrityksen jakokelpoisten varojen määrää, mikä kannattaa huomioida aktivoinnista päätettäessä. Aktivoinnista on kuitenkin myös hyötyä, sillä se parantaa yrityksen tulosta ja jakaa kulut todenmukaisemmin. Lisäksi se parantaa yrityksen nettovarallisuutta, mikä puolestaan vaikuttaa osingonjaossa osingon verotukseen keventämällä sitä. (Visma 2016.) Mikäli kehittämismenoissa saatuun avustukseen liittyvä kulu aktivoidaan, saatu avustus pienentää kehittämismenojen menojäännöstä. Jos aktivointia ei tehdä, avustus merkataan tulosvaikutteisesti tuloslaskelmaan muihin tuottoihin. (Rekola-Nieminen 2021, 142).

Kansainvälinen tilinpäätösstandardi IAS 20 kuvaa julkisen avustuksen kirjauksesta. Julkinen avustus voidaan standardin mukaan kirjata vasta, kun on kohtuullinen varmuus siitä, että avustukseen liittyvät ehdot täyttyvät ja avustus tosiasiallisesti saadaan. Avustus kirjataan tulosvaikutteisesti sille tilikaudelle, jolle siihen liittyvät menotkin kohdistuvat. Jos avustukseen ei kohdistu kustannuksia tai sen on tarkoitus kattaa jo syntyneitä kustannuksia tai menetyksiä, se kirjataan tulosvaikutteisesti sille tilikaudelle, jolloin se saadaan. Periaatteena siis on standardin mukaan se, että avustus tuloutetaan samalle tilikaudelle siihen kohdistuvan kulun kanssa. (IFRS 2021).

Lähtökohtaisesti tuet ja avustukset kirjataan kirjanpitoon tulona liiketoiminnan muihin tuottoihin. Jos kuitenkin avustusta vastaavia kuluja aktivoidaan, tulee aktivointia vastaava osuus kirjata aktivoitavien kulujen oikaisuna. Avustus voidaan kirjata myös siirtovelkoihin ja tulouttaa taseeseen aktivoitujen kehittämismenojen vaikutusaikana. (Grant Thornton 2020). Oleellista on, että saatu avustus kohdistetaan samaan tilikauteen tai vaikutusaikaan kuin siihen kohdistuvat kulutkin.

Kun avustusta kirjataan tuloksi, on oltava varmuus siitä, että avustus todella tullaan saamaan. Business Finlandin tukea maksetaan yritykselle, mikäli rahoituspäätökseen sisältyvät ehdot täyttyvät. Jos avustus on jo kirjattu tuloksi eikä yritys täytäkään päätöksen ehtoja, tuloutus voidaan katsoa olleen liian aikainen, sillä kyseessä voi olla tilanne, jossa yritys joutuu maksamaan avustusta takaisin. Tällaisten tilanteiden vuoksi Taloushallintoliiton

Kirjanpidon ja verotuksen asiantuntijaryhmä suosittelee, että tuloutuksesta rahoitettavan projektin vielä ollessa kesken kerrottaisiin yrityksen liitetiedoissa, jotta se on tiedossa myös tilinpäätöksessä. (Jalkanen & Koponen 2020).

Jalkanen ja Koponen ehdottavat kolmea eri kirjaustapaa Business Finlandin sekä ELY-keskuksen tuille. Vaihtoehto A:ssa kulut kirjataan tuloslaskelmaan sille tilikaudelle, missä ne ovat syntyneet ja avustus tuloutetaan varovaisuusperiaatteella. Lisäksi liitetietoihin laaditaan merkintä tuloutuksesta, mistä selviää avustuksen suuruus, tuloutetun osan suuruus sekä rahoitukseen kuuluvan omavastuun merkitseminen kuluksi. Tilinpäätöksessä avustus tulee jaksottaa, jos se kohdistuu useammalle tilikaudelle. Vaihtoehdossa B kulut kirjataan tuloslaskelmaan kuluksi, mutta avustus kirjataan taseeseen velaksi, mistä se tuloutetaan vasta, kun on varmuus avustuksen saamisesta. Tällaisessa tilanteessa voi olla kyse esimerkiksi siitä, että projektiin sekä rahoituspäätöksen ehtojen täyttymiseen sisältyy epävarmuutta. Vaihtoehdossa C puolestaan sekä kulut että avustus kirjataan molemmat yrityksen taseeseen. Tällaisessa menettelyssä Business Finlandin rahoitukseen sisältyvä yrityksen omavastuuosuus 20 % jää kirjaamatta tulosvaikutteisesti, joten menettelyä voidaan käyttää vain tilanteessa, jossa rahoitettavan projektin tuotoksena on taseeseen aktivoitava kohde. (Jalkanen & Koponen 2020).

5 Yrittäjien haastattelu

Tässä osiossa käsitellään haastattelua, sen aineistoa ja haastattelumenetelmää sekä tutkimuksen luotettavuutta.

5.1 Aineisto ja menetelmä

Tutkimuksen menetelmäksi valikoitui laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus, sillä sille on ominaista tutkia ilmiötä tai merkitystä ihmisten kokemusten avulla (Vilkkä, H. 2021a). Haastattelukysymykset olivat puolistrukturoituja. Puolistrukturoidulle haastattelulle on ominaista, että jokaiselta haastateltavalta kysytään samat etukäteen luodut kysymykset. Puolistrukturoitu kysymys ei sisällä vastausvaihtoehtoja, vaan haastateltava saa vastata siihen avoimesti. (Viikka, H. 2021b, luku 5).

Tutkimuksen aineisto koostuu haastatteluista, jotka kaikki toteutettiin etämahdollisuuksia hyödyntäen. Koronan takia sekä yrittäjien kiireiden vuoksi kolme neljästä haastattelusta toteutettiin täysin kirjallisesti yrittäjien pyynnöstä. Haastattelukysymykset lähetettiin yrittäjille sähköpostilla ja he lähettivät täytetyn version tiedostosta takaisin. Yksi haastatteluista toteutettiin puhelinhaastatteluna. Puhelinhaastattelu myös litteroitiin.

Haastateltavana oli neljä eri pien- tai mikroyrityksen yrittäjää Hyvinkäältä. Kaikki yritykset ovat asiakaslähtöisellä alalla ja myyvät palveluja kuluttajille. Keskenään yritykset toimivat hieman eri toimialoilla, mikä antaa haastattelulle useampia eri näkökulmia. Kaikki yritykset kuitenkin toimivat aloilla, joihin korona pahiten iski, minkä takia ne sopivat tutkimuksen kohderyhmään. Kaikki haastatteluiden vastaukset käsitellään nimettöminä, jolloin haastateltavat yritykset pysyvät tunnistamattomina.

Yritys A on mikroyritys elokuva-alalla ja tarjoaa viihdealan palveluita.

Yritys B on pienyritys ja tarjoaa juhla-, kokous- sekä ravintolapalveluita.

Yritys C on mikroyritys ja tarjoaa liikunta-alan palveluita.

Yritys D on mikroyritys ja tarjoaa hyvinvointi- ja virkistysalan palveluita.

Haastattelukysymyksiä oli yhteensä 18 ja ne löytyvät liitteestä 2. Haastattelukysymykset on jaettu teemoihin. Teemoja ovat korona, koronatuettu, Business Finland sekä tunnusluvut. Kyseiset teemat on muodostettu opinnäytetyön viitekehyksen mukaisesti.

5.2 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksen luotettavuutta lisää se, että haastateltavaksi on valittu neljä yritystä, joiden liiketoiminta on keskenään hieman erilaista tuoden useampia näkökulmia aiheeseen. Tällöin kokemuksia ja mielipiteitä saa useammasta erilaisesta tilanteesta. Lisäksi lähtökohtaisesti jokaisella yrityksellä on erilaiset lähtökohdat taloudellisen kriisin sattuessa, joten kokemuksetkin sekä aiheutuneet ongelmat vaihtelevat, miksi on tärkeää saada erilaisia näkökulmia.

Koska tutkimus koostuu vain pienestä otannasta kaikista Business Finlandin tukia saaneista yrityksistä, ei tuloksia voi käyttää laajempiin johtopäätöksiin. Laajempi otanta olisi voinut lisätä tutkimuksen luotettavuutta. Tulokset antavat kuitenkin hyvän kuvan siitä, miten rajaukseen valitut hyvinkääläiset Business Finlandilta tukia saaneet yritykset pärjäsivät ja millaiseksi he kokivat vuoden 2020. Koska tukia saaneita hyvinkääläisiä pien- ja mikroyrityksiä ei ole suuria määriä, antaa pienempikin otanta toimivan kuvan tilanteesta.

6 Haastatteluiden tulokset

Tutkimuksen haastattelurunko on muodostettu niin, että tutkimusongelmiin saadaan vastaukset. Haastatteluiden kysymykset on muodostettu ja jaettu teemoittain teoreettisen viitekehityksen mukaisesti. Teorian tavoin ensin kysymykset käsittelevät koronaa ja koronatu-
kia yleisemmällä tasolla, minkä jälkeen keskitytään tutkimuksen rajausten mukaisesti Business Finlandin yritystukiin sekä tunnuslukuihin. Vastaukset käsitellään kyseisiin teemoihin jaettuna.

6.1 Korona

Haastattelu aloitettiin kartoittamalla ensin yleisesti, miten korona näkyi haastateltavissa yrityksissä, minkälaisia rajoitteita heidän liiketoimintaansa kohdistui ja minkälaisia vaikeuksia koronasta aiheutui juuri heidän yrityksessään.

Yhteistä lähes kaikille haastateltaville yrityksille oli se, että lähes jokaisen liiketoimintaan vaikutti kokoontumisrajoitukset sekä aukiolorajoitteet, joita Suomeen asetettiin. Yrityksiä ei saanut pitää auki, jolloin asiakkaatkaan eivät päässeet tulemaan. Yritys B:n yrittäjä kertoi, että valtiovallan rajoittaessa toimintaa, kaikki jo sovitut tilaisuudet jouduttiin perumaan. Hän myös kertoi näiden toimien aiheuttaneen sen, että vuoden 2020 huhtikuussa yrityksen liikevaihto putosi 94 %. Myös yrittäjä A korosti rajoitteiden vaikutusta kassavirtaan mainitsemalla yhdeksi koronan aiheuttamaksi vaikeudeksi kassavirran puutteen. Yritys B:n tavoin myös yritys D:n kohdalla korona näkyi jo tehtyjen varausten perumisena, sillä yrityksen liiketoiminnassa on ominaista lähikontakti asiakkaiden sekä hoitajien välillä, mikä ei koronan vuoksi voinut luonnollisestikaan toteutua. Yritys C:n yrittäjän mukaan korona iski yritykseen ja koko alaan todella rajusti. Yrittäjä korosti suurimpana vaikeutena rahavirran loppumisen ja veikkaa, että korona vaikuttaa liikunta-alaan vielä pitkään.

Pidemmällä aikavälillä koronan vaikutukset näkyvät yritys A:n mukaan koko yrityksen toimialalla, joka on murroksessa. Pandemia-aika on pakottanut keksimään uusi ratkaisuja, ja nähtäväksi jää se, mitkä käytänteistä jäävät voimaan pandemia-ajan jälkeenkin. Yritys A:n mukaan maailmanlaajuisesti koko elokuva-ala on nojannut elokuvateattereihin sekä teattereissa järjestettäviin ensi-iltoihin. Koronan myötä ensi-illat siirtyivät, peruuntuivat tai ensi-ilta tapahtui suoraan netissä tarjottavissa palveluissa. Ensi-illat vetävät yleensä paljon porukkaa, ja sen aikaiset myyntitulokset kertovat paljon elokuvan menestyksestä. Pandemian myötä nämä myyntitulot jäivät kokonaan saamatta, tai tuloihin vaikutti usean ensi-illan samaan aikaan oleminen, minkä takia ensi-illan tulot eivät kertoneet samalla tavalla menestyksestä kuin ennen.

Korona aiheutti yritys B:n kohdalla liikevaihdon putoamisen lisäksi sen, että ravintoloiden ollessa sulki, myös henkilökunta jouduttiin lomauttamaan heti pandemian ja rajoitusten alettua. Koska ravintolat olivat suljettuna, kaikki varastoon ostettu pilaantui käyttökelvottomaksi, mikä aiheutti myös rahallisen menetyksen. Haastateltavan mukaan mihinkään tällaiseen ei voitu mitenkään varautua, koska kaikki tapahtui niin nopeasti.

Haastateltavista yrityksistä selkeästi eniten koronasta on kärsinyt yritys C. Yrittäjä kertoi, että korona on vaikeuttanut liiketoimintaa pysyvästi. Tähän on vaikuttanut se, ettei korona muodostunutkaan vaan muutaman kuukauden jutuksi. Yritys olisi voinut nousta takaisin jaloilleen jos pandemia ja sen vaikutusten kesto olisi ollut huomattavasti lyhyempi, mutta koska niin ei käynyt, liiketoimintaa ei voi jatkaa.

6.2 Koronatuot

Seuraavana teemana kysymyksissä käsiteltiin koronatuotia yleisesti. Haastateltavilta kysyttiin, miten he saivat tietää jaettavana olevista koronatuista, saivatko he Business Finlandin tuen lisäksi muita yritystutkia, sekä millaisiksi he kokivat koronatuotien tarpeen.

Yritys A:n yrittäjä ei kyennyt kertomaan yksittäistä lähdeä sille, missä koronatuista kerrottiin, vaan hän sai tietoa sanojensa mukaan ”joka tuutista”. Haastateltava on monen yritysklubin jäsen ja hänellä on laajat verkostot, joten informaatio kulki nopeasti ja laajalti. Lisäksi hän mainitsi, että erilaiset konsulttiyritykset sekä tilitoimistot olivat aktiivisesti yritysten apuna. Hänen mukaansa nämä tarjosivat apua herkästi ja olivat halukkaita auttamaan yrityksiä hakemaan tutkia. Yrittäjä itse kertoo olleensa aktiivinen jo ensimmäisten tukien jaon aikana, jolloin hän sai avustusta jo pian pandemian alkamisen jälkeen.

Yritys B:n yrittäjä puolestaan kertoi saaneensa tietää jaettavista yritystuista uutisista. Tämän jälkeen he kaivoivat itse netistä ja tiedotusvälineistä kaiken lisätiedon mitä aiheesta kerrottiin. Myös yritys C:n yrittäjä sai tietää tuista etsimällä itse tietoa netistä sekä seuraamalla uutisia. Yritys D:n yrittäjä puolestaan sai kuulla tuista Hyrian neuvonantajalta.

Business Finlandin tuen lisäksi yritys A oli saanut koronatuotia Valtionkonttorilta sekä elokuväsäätiöltä. Yrittäjä arveli, että harva elokuvateatteri on käyttänyt kyseisen yrityksen tavoin hyödykseen Business Finlandin tukea. Myös yritys B sai Business Finlandin lisäksi muita tutkia. He saivat valtiolta pienen korvauksen liikevaihtomenetyksestä, sekä työllistämistukea lomautetun henkilöstön takaisinpalkkaukseen syksyllä 2020. Yritys D puolestaan sai Valtionkonttorilta kustannustukea sekä sulkutukea. Yritys D ei saanut Business Finlandin tuen lisäksi muita yritystutkia. Yhteinen yritysten linja on, että ilman jaettuja koronatuotia

yrietykset eivät olisi pärjänneet. Yritys B painottaa, että tuet olivat välttämättömiä liiketoiminnan kannalta. Lisäksi yrityksen C yrittäjä totesi, ettei yritystä olisi olemassa enää ilman tukia.

6.3 Business Finland

Seuraavaksi kysytyt kysymykset käsittelevät tarkemmin juuri Business Finlandia, jota on käytetty myös yhtenä tutkimuksen rajauksena. Haastateltavilta kysyttiin, oliko Business Finland heille entuudestaan tuttu, miten he saivat tietää Business Finlandin tuesta ja miksi he päätyivät hakemaan juuri kyseistä tukea. Lisäksi kysyttiin tarkemmin Business Finlandin tuen rahoituksen kohteesta, minkälaiseen projektiin tukea hyödynnettiin, sekä miten kyseinen projekti auttoi tai auttaa tulevaisuudessa yrityksen liiketoimintaa. Teeman viimeisenä kysymyksenä haluttiin kysyä, koettiin rahoituksen suuruuden olevan tarpeeksi.

Yritys A:n yrittäjälle Business Finland yhdessä ELY-keskuksen kanssa olivat jo entuudestaan jonkin verran tuttuja. Yrittäjä myös korosti, että koronatukien tavoin myös Business Finlandin tuesta sai tietoa joka puolelta. Yritys B:n yrittäjälle puolestaan Business Finland ei ollut ennestään millään tavoin tuttu. Haastateltava kertoi saaneensa kuulla Ylen uutisista, että Business Finlandilta on mahdollista saada tukea, jos haluaa kehittää uusia toimia koronan aikana. Business Finland ei ollut tuttu myöskään yritysten C ja D yrittäjille. Yritys C:n yrittäjä kertoi saaneensa tietää Business Finlandista ja jaettavasta tuesta uutisia ja somea seuraamalla. Kyseinen tuki oli tuki, jota tarjottiin heti koronan alussa, ja siksi yrittäjä päätyi hakemaan kyseistä tukea. Yritys D puolestaan sai konsulttiapua TE-toimistosta, josta neuvottiin hakemaan kyseistä tukea

Business Finlandin tuessa on kyse tietynlaisen projektin rahoitusavustuksesta, joten haastateltavilta haluttiin kysyä, minkälaisiin projekteihin he saivat Business Finlandilta apua. Yritys A:n yrittäjä kertoi, että rahoitusta hyödynnettiin erilaisiin aktiviteetteihin, joita pystyttiin järjestämään normaalin liiketoiminnan ohella. Tavoitteena oli keksiä, miten olemassa olevia tiloja ja laitteita pystyttäisiin hyödyntämään vaikka normaalia liiketoimintaa ei olekaan. Yrittäjä kertoi, että hänellä oli paljon erilaisia ideoita, joilla liiketoimintaa voisi kehittää, joten hänellä oli ideoita jo valmiina Business Finlandin tuen tullessa hakuun. Monia kehitysideoita ei ole vielä keretty kokeilemaan, mutta ne mitä on jo kokeiltu, on koettu toimiviksi ja tulevat jäämään osaksi liiketoimintaa. Yrittäjä korostaakin, että kaikki uudet ideat suunniteltiin niin, ettei niistä ole haittaa perinteiselle liiketoiminnalle, vaan ne tuovat siihen lisää ja mahdollistavat kannattavamman liiketoiminnan.

Yritys B:n yrittäjä puolestaan kertoi käynnistäneensä take away -toiminnan Business Finlandin tuella. Take away oli yrittäjän mukaan ainoa tapa jatkaa liiketoimintaa koronan aiheuttamissa kokoontumisrajoituksissa. Projektista oli yrittäjän mukaan suuri hyöty, sillä se mahdollisti liiketoiminnan jatkuvuuden ja auttoi kehittämään tuotteita helposti pakattaviin tarjoiluihin.

Yritysten C ja D Business Finlandin tuella rahoitettavat projektit olivat keskenään samankaltaiset. Molemmat yritykset hyödynsivät rahoitusta siirtääkseen liiketoimintaa myös nettiin. Yritys D:n yrittäjä kuvailikin projektia digiloikaksi. Yrittäjä kertoi, että rahoitusta hyödynnettiin esimerkiksi verkkokurssien tekemiseen, mitä kautta saatiin tehtyä myyntiä myös rajoitusten vallitessa. Yrittäjä myös kokee, että projektista on hyötyä yritykselle tulevaisuudessaakin. Samoin ei ole yritys C:n kohdalla. Yritys C:n yrittäjän mukaan tuella rahoitettu nettiprojekti ei auttanut liiketoimintaa millään tavoin, eikä siitä näin ollen ole hyötyä tulevaisuudessaakaan.

Yrittäjät olivat kaikki samaa mieltä sen suhteen, että rahaa ei voisi olla koskaan tarpeeksi. Niinpä myös Business Finlandin tuki olisi voinut olla suurempi. Tuki auttoi aloittamaan kehittämistoiminnot ja saamaan ne alkuun, mutta se ei kuitenkaan auttanut kattamaan kaikkia kuluja ja kaikista laskuista ei olla vielääkään selvitty. Yritys A:n yrittäjä kuitenkin korostaa, että rahoitus oli tukea, jota ei odottanut saavansa, jolloin se oli kokonaisuudessaan kuitenkin plussaa. Yritys D:n yrittäjän mukaan rahoitusta sai juuri ja juuri tarpeeksi, mutta yritys C:n yrittäjä puolestaan kertoi suoraan, että ei koe saaneensa rahoitusta tarpeeksi.

6.4 Tunnusluvut

Viimeisenä teemana käsiteltiin tunnuslukuja. Tarkoituksena oli tarkastella yritysten taloudellisia tilanteita ja sitä, millainen vaikutus koronalla ja koronatuilla oli siihen. Haastateltavilta myös kysyttiin, oliko yrityksellä valmiudet selvittää taloudellisesta kriisistä ennen pandemian puhkeamista.

Haastateltavat kertoivat seuraavansa yrityksensä tunnuslukuja, kuten liikevaihtoa, myyntikatetta, käyttökateä sekä kassavirtaa. He eivät kuitenkaan muistaneet ulkoa yritystensä tunnuslukuja, minkä takia seuraavaksi käsiteltävät luvut on otettu netistä yritysten tiedoista. Haastateltavien anonymiteetin säilyttämiseksi yritysten tietojen lähdesivuja ei ole eritelty yrityksittäin. Tarkoituksena oli tutkia sitä, miten koronavuosi näkyi yritysten vuoden 2020 tunnusluvuissa. Tarkasteltavat tunnusluvut tässä tapauksessa ovat liikevaihto, liikevaihdon muutos prosentteina, liiketulos, käyttökateprosentti ja liikevoittoprosentti sekä tilikauden tulos.

Yritys A:n kohdalla vuosi 2019 ei ole suoraan verrannollinen vuoden 2020 kanssa, sillä yrityksen toiminta alkoi vasta vuoden 2019 kesäkuussa. Normaalitoimintaa kerkesi olemaan ennen pandemian alkua vain noin puoli vuotta. Yrittäjä kertoi kuitenkin, että karkeasti verrattuna vuoden 2019 puoli vuotta vastaa koko vuoden 2020 liiketoimintaa. Saman voikin huomata yrityksen liikevaihdosta kyseisinä vuosina. Vuoden 2019 tilinpäätöksessä yrityksen liikevaihto oli noin 67 000 €, kun taas vuonna 2020 se oli 68 000 €. Varsinaista liikevaihdon pudotusta ei siis tullut, mutta kun ottaa huomioon sen, että vuoden 2019 liikevaihto koostuu vain puolen vuoden ajalta, on ero merkittävämpi. Koronavuoden vaikutukset tunnuslukuihin näkyvät selkeämmin muissa tunnusluvuissa, vaikka vertailuajankohdat ovatkin edelleen eri pituiset. Yrityksen liiketulos sekä tilikauden tulos kokivat suurimman pudotuksen koronavuoden aikana. Tilinpäätöksen liiketulos putosi noin 2 000 €:sta noin -22 000 €:on, eli yhteensä noin 24 000 €. Tilikauden tulos puolestaan heikkeni yhteensä noin 30 000 €. Käyttökateprosentin osalta pudotus oli maltillisempi, vain noin 4 %-yksikköä. Liikevoittoprosentti oli yrityksellä vuoden 2019 päätteeksi 2,80 %, mutta vuoden 2020 jälkeen se oli vain -22 %. (Finder 2022).

Yritys A:n haastateltava kertoi, ettei yritys ollut varautunut taloudelliseen kriisiin. Yrittäjä kuitenkin oli jo yritystä perustaessaan valmistautunut siihen, että yritys todennäköisesti ei tule menestymään pelkällä elokuvateatteritoiminnalla, mikä tarkoitti sitä, että yrittäjä oli jo alusta lähtien valmistautunut kehittämään liiketoimintaa. Pandemian iskiessä kehittämisen tarve korostui ja konkretisoitui äkillisesti, mutta yrittäjän etuna oli se, että hän oli jo varautunut kehittämään ja lisäämään yritykseen muitakin liiketoiminnan alueita.

Yritys B:n tilikausi ajoittuu poikkeuksellisesti loka-syyskuun väliseen ajankohtaan, joten tilinpäätökset ovat vuosien 2019 ja 2020 syyskuulta. Haastateltavan mukaan kaikki yrityksen mahdolliset tunnusluvut putosivat vuoden 2020 tilinpäätökseen reilusti. Vuoden 2019 tilinpäätökseen verrattuna vuonna 2020 yrityksen liikevaihto putosi noin 900 000 €:sta noin 700 000 €:on, eli noin 22,10 %. Yrityksen tilikauden tulos puolestaan putosi noin 34 000 € ja liiketulos 35 000 €. Yritys A:han verrattuna yritys B:n käyttökateprosentti putosi lähes saman verran, noin 3,3 %-yksikköä. Yritys B:n liikevoitto prosentti oli vuonna 2019 0,40 %, mutta vuoden 2020 tilinpäätöksessä se oli vain -4,20 %. (Finder 2022).

Yritys B:n haastateltava kertoi, että yrityksen tilanne ennen koronaa oli hyvä. Vuoden 2020 kevään myynti näytti etukäteen lupaavalta ja muodostuvan yrityksen ennätysmyynniksi tilauskannan ollessa edellistä vuotta 35 % parempi, mutta pandemian iskiessä kaikki menetettiin ja jo sovitut tilaukset peruttiin. Tähän ei tietenkään osattu varautua.

Yritys C:n tilikausi kestää yleisempään tapaan tammikuusta joulukuuhun, eli kalenterivuoden. Haastateltavan mukaan tuet sekä merkittävät järjestelyt vaikuttivat siihen, että tulos

oli vuonna 2020 tilikauden päättyessä plussalla. Vuoteen 2019 verrattuna vuoden 2020 tilikauden tulos oli huomattavasti parempi. Vuoden 2019 luvusta -24 000 € se nousi vuonna 2020 lukuun 33 000 €. Nousua on nähtävissä myös muissa tunnusluvuissa. Käyttökateprosentti sekä liikevoittoprosentti olivat yrityksellä molemmat negatiivisia vuonna 2019; käyttökateprosentti -5,6 % ja liikevoittoprosentti -7,5 %. Kuitenkin vuoden 2020 tilinpäätöksessä kyseiset luvut olivat nousseet positiivisen puolelle. Käyttökateprosentti oli vuonna 2020 16 % ja liikevoittoprosentti puolestaan 14,1 %. Pudotusta on puolestaan näkynyt yrityksen liikevaihdossa, joka putosi tilikausien välillä yhteensä noin 6,30 %, 264 000 €:sta 212 000 €:on. (Finder 2022).

Yritys C:n tunnusluvut vuoden 2020 tilinpäätöksessä olivat siis positiivisia, mutta haastattelusta kävi ilmi, että yritys on vaikeuksissa. Yrityksellä ei ollut valmiuksia selvitä taloudellisesta kriisistä ja vuoden 2020 jälkeen yrityksen tilanne on mennyt koko ajan vain huonompaan suuntaan koronan jatkuvuuden takia. Tutkimuksen tekohetkellä yritys on myynnissä. Yrittäjä kertoi myös, että vaihtoehtona on myös vapaaehtoinen konkurssi.

Myös yritys D:llä tilikauden ajankohta on poikkeava, sillä tilikausi sijoittuu elokuusta seuraavan vuoden heinäkuuhun. Yrittäjän mukaan korona näkyi etenkin myynnin vähenemisenä. Vuoden 2019 tilinpäätökseen verrattuna liikevaihto putosi vuonna 2020 -5,6 %, noin 177 000 €:sta 167 000 €:on. Sekä liiketulos että tilikauden tulos olivat molemmat vuoden 2020 tilinpäätöksessä -9 000 €, kun vuonna 2019 liiketulos oli vielä 15 000 € ja tilikauden tulos 12 000 €. Yrityksen käyttökate- sekä liikevoittoprosentti olivat molemmat vuonna 2019 noin 9 % kun vuoden 2020 tilinpäätöksessä ne molemmat olivat pudonneet -5,30 %:iin. (Finder 2022).

Yrittäjän mukaan yrityksellä oli koronan alkaessa vahva noususuhdanne ja valmiudet selvitä taloudellisesta kriisistä. Hänen mukaansa yrityksen tilanne on menossa pikkuhiljaa paremmaksi.

Tutkimusta tehdessä on tiedossa jo koronavuoden alkua seuranneen vuoden 2021 taloudellinen menestys ja se, miten vuoden 2020 jälkeen liiketoiminnan on käynyt. Tilinpäätöslukuja ei kaikilta yrityksiltä ole vielä kuitenkaan tutkimusta tehdessä julkaistu. Yritys A:n kohdalla vuoden 2020 jälkeen liiketoiminnassa ei ole pahemmin näkynyt parannusta, sillä vuosi oli koko alalle edelleen huono. Yritys B puolestaan on päässyt nousemaan taas hie-man vuoden 2020 jälkeen. Yritys laajensi toimiaan vuonna 2021, minkä takia liikevaihto ei enää pudonnut kyseisenä vuotena. Vuoteen 2020 verrattuna yrityksen liikevaihto nousi vuonna 2021 10,17 % ja tilikauden tulos puolestaan -34 000 €:sta 12 000 €:on (Finder 2022). Yritys D:n kohdalla menestys on vaihtelevaa, sillä liikevaihto on pudonnut vuoden 2020 jälkeen edelleen. Vuoteen 2020 verrattuna liikevaihto putosi vuonna 2021 noin -

10,20 % eli 167 000 €:sta 150 000 €:on. Myös parannusta on kuitenkin tapahtunut, sillä sekä liike-tulos että tilikauden tulos nousivat 8 000 €:lla -1 000 €:on. Käyttökate- sekä liikevoitto-prosentti puolestaan nousivat noin viidellä prosenttiyksiköllä jääden vielä vain hie-man alle nollan. (Finder 2022):

Vaikka vuosi 2021 ei tuonut vielä yritys A:lle pahemmin parannusta, kokee haastateltava silti, että kaikesta huolimatta yrityksellä on positiiviset tulevaisuuden näkymät, olettaen, että liiketoimintaan ei kohdistu enää uusia kohtuuttomia rajoituksia. Haastateltavan mu-kaan Business Finlandin tuki auttoi pääsemään huonon tilanteen yli. Koska yrittäjä oli val-mistunut kehittämään, hänellä oli tiedossa jo toimia, joita oli tarkoitus lanseerata ja Busi-ness Finlandin tuki nopeutti niiden lanseeraamisessa. Yritys B:n haastateltava puolestaan kertoi kokevansa yrityksen tulevaisuuden näkymät keskinkertaisiksi. Yritykselle ei ole tällä hetkellä laajenemis- tai kasvusuunnitelmia, koska työvoimapuola alalla on ilmeinen. Yri-tyksen tarkoituksena on toimia tasolla, millä he nyt vuonna 2022 ovat. Myös yritys D ko-kee tulevaisuuden näkyvät vaihteleviksi työvoimapulan vuoksi. Yrittäjä kertoi, että tällä hetkellä on vaikeaa saada uusia tekijöitä alalle, sillä pelätään uutta korona-aaltoa. Töitä hänen mukaansa alalla riittäisi mutta tekijöitä uupuu. Yritys C:n tilanne puolestaan ei ole positiivinen, sillä yritys on myynnissä eikä yrittäjä näe tulevaisuutta yritykselle.

7 Pohdinta

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, millä tavoin korona on vaikuttanut yritysten liiketoimintaan ja miten Business Finlandin tuki auttoi yrityksiä. Tässä luvussa käsitellään haastattelujen tuloksia, muodostetaan johtopäätökset sekä pohditaan jatkotutkimusideoita ja arvioidaan omaa oppimista.

7.1 Johtopäätökset

Tutkimuksen haastatteluissa ilmenneistä yrittäjien vastauksista tulee selkeästi ilmi yritysten tarve saada apua poikkeuksellisena aikana. Lähes poikkeuksetta yrittäjät kertoivat, ettei ilman rahallista avustusta olisi pärjätty. Asiakkaat katosivat lähes kaikilta haastateltavilta, mihin vaikutti vahvasti luvussa 2.1 käsitellyt sulkusekä aukiolorajoitukset. Koska rajoitukset olivat lähtöisin valtiolta, on reilua, että valtio myös auttoi yrityksiä näiden rajoitusten aiheuttamissa taloudellisissa ongelmissa. Vaikka haastateltavat yritykset saivat tukia, heidän liiketoimintansa koki silti kovan kolauksen vuonna 2020 vuoteen 2019 verrattuna, mikä ilmenee useiden tunnuslukujen reiluna laskuna. Tästä voidaan päätellä, että kolaus olisi voinut olla vielä isompi ilman mitään rahallista avustusta ja useimmat yritykset olisivat voineet olla matkalla konkurssiin. Kuten kuitenkin luvusta 2.3 ilmenee, pahin konkurssiaalto vältettiin ja siitä voidaan kiittää konkurssilain muutosten lisäksi tukitoimia, jotka mahdollistivat monen yrityksen pystyessä pysymisen, kuten lähes kaikkien tässä tutkimuksessa haastateltujen yritysten.

Haastateltavista kuitenkin yksi yritys selkeästi kärsi pandemia-ajasta enemmän kuin muut yritykset ja onkin tutkimusta tehdessä erittäin vaikeassa taloudellisessa tilanteessa. Tämäkin osoittaa sen, että vaikka tuet autoivatkin useita yrityksiä välttämään esimerkiksi konkurssin ja jatkamaan liiketoimintaa, on täysin yrityskohtaista, kuinka pandemia-ajan vaikeuksista nousee ja saadaanko liiketoiminta elpymään. Tähän vaikuttaa moni tekijä, kuten taloudellinen tilanne ennen taloudellista kriisiä, taloudessa kriisissä toimiminen sekä esimerkiksi se, miten asiakkaita saadaan tulemaan takaisin pandemian jälkeen. Lisäksi oleellista on se, miten Business Finlandin jakama koronatuki käytettiin ja osoittautuiko rahoitettava projekti hyödylliseksi. Kaikilla haastateltavilla, jotka kokivat projektin hyödylliseksi, myös tulevaisuuden kuvat ovat positiivisen puolella tai vähintään keskinkertaiset.

Luvussa 2.2 mainittiin aloista, joihin pandemia iski pahiten, ja juuri näillä aloilla haastateltavat yrityksetkin toimivat. Haastatteluiden vastaukset osoittavat sen, että esimerkiksi juuri ravintola- ja virkistysalan yrityksillä korona-aika oli tai on edelleen erittäin haastavaa. Alat eivät kuulu niin sanotusti välttämättömiin palveluihin, minkä takia myös asiakkaat herkästi

päättävät itsekkin rajoittaa käyttämiään palveluja poikkeuksellisenä aikana. Yksi haastateltavista korostikin sitä, että ihmiset eivät liiku normaalisti, mikä vaikuttaa asiakkaiden määrän kautta suoraan yrityksen liikevaihtoon.

Monet haastateltavista yrityksistä onnistuivat sopeutumaan pandemian aikana ja kehittämään liiketoimintaansa siten, että liiketoiminta muutti muotoaan ja pystyi jatkumaan. Tämän mahdollisti juuri Business Finlandin tuki, joka auttoi yrityksiä erityisesti kehittämään liiketoimintaansa. Pandemia osoitti sen, että liiketoiminnan tulee olla tilanteen mukaan sopeutuvaa ja sitä täytyy olla valmis kehittämään. Yksi haastateltavistakin korosti tiedosta-neensa jo yrittäjäksi lähtiessään, että pärjätäkseen tulee liiketoiminnankin kehittyä. Sillä tavoin yritys kykenee jatkamaan toimintaansa tilanteiden muuttuessa, mikä on tärkeää yrityksen tulevaisuuden kannalta. Lähtökohtaisesti taloudellinen kriisi ei ole se ajankohta, jolloin yritystoiminnan kehittäminen on yrittäjän mielessä tai jolloin se olisi edes välttämättä kaikista kannattavinta, mutta pandemian tapauksessa kehittäminen oli ainoa keino varmistaa liiketoiminnan jatkuvuus. Pelkkä rahallinen avustus itsessään ei välttämättä takaa liiketoiminnan jatkuvuutta, mutta avustuksen käyttäminen liiketoiminnan kehittämiseen luo jatkuvuudelle jo huomattavasti suuremmat todennäköisyydet, minkä takia Business Finlandin kehittämisrahoitus tuli yrityksille oikeaan saumaan.

7.2 Tutkimuksen arviointi

Tutkijan mielestä tutkimuksen tavoitteisiin päästiin ja tutkimusongelmaan saatiin vastaukset. Työn teoreettinen viitekehys antaa lukijalle hyvän kuvan käsiteltävästä aiheesta ja näin lukijan on helppo ymmärtää tutkimuksen tuloksia. Haastattelut sujuivat hyvin ja haastateltavat antoivat riittävät vastaukset, jotka auttoivat saavuttamaan tutkimuksen tavoitteet.

Haastateltavien yritysten löytyminen osoittautui haasteelliseksi, minkä takia alkuperäistä toimialarajausta jouduttiin laajentamaan sekä ja näin kohdistamaan tutkimuksen rajaukset uusiksi. Rajaukset kuitenkin onnistuttiin silti tekemään riittävällä sekä loogisella tasolla, joten niiden muokkaaminen ei vaikuttanut työhön negatiivisella tavalla.

Koska aihe on vielä suhteellisen tuore, siitä ei ole kirjoitettu paljoa painettuja teoksia, mikä johti siihen, että työn lähdeluettelo koostuu paljolti nettisivuista. Tutkimuksessa on käytetty myös muutamia kaupallisia lähteitä, jotka eivät välttämättä anna asioista puolueetonta ja kaikista tarkinta kuvaa.

7.3 Kehittämis- sekä jatkotutkimusehdotukset

Tämän tutkimuksen otanta on suhteellisen pieni, joten tutkimusta voitaisiin kehittää tekeväällä tutkimus huomattavasti suuremmalla otannalla, jolloin yleistettävyyttä sekä luotettavuus olisivat huomattavasti parempia.

Korona eivätkä sen vaikutukset loppuneet vuoteen 2020, vaan tutkimusta tehdessä tiedetään jo, että korona jatkoi vuoden 2020 jälkeen jopa pahempaan aiheuttaen entistä enemmän ja syvemmin taloudellisia ongelmia. Tästä johtuen koronan aiheuttamat ongelmat pidemmällä aikavälillä näkyvätkin vasta pandemian oikeasti lieventyessä. Jatkotutkimuksia voisi siis toteuttaa vasta, kun taloudelliset vaikutukset voidaan nähdä pidemmällä aikavälillä. Tällöin saataisiin tarkempaa kuvaa siitä, millaiset vaikutukset koronalla kaiken kaikkiaan oli erilaisten yritysten liiketoimintaan ja ennen kaikkea siitä, miten yritykset ovat onnistuneet jatkamaan liiketoimintaa pandemian jälkeen. Esimerkiksi konkurssien lukumäärät luvun 2.3 mukaan olivat vielä maltilliset vuonna 2020 konkurssilain väliaikaisten muutosten sekä tukitoimien vuoksi, mutta lukuihin on voinut tulla muutosta esimerkiksi konkurssilain muuttuessa takaisin sen alkuperäiseen muotoon. Jatkotutkimuksena voitaisiin siis toteuttaa esimerkiksi tutkimus, jossa tutkitaan sitä, minkä verran konkurssreja pandemiasta aiheutui koko pandemian aikana, esimerkiksi vuosien 2020–2022 välillä, etenkin konkurssilain väliaikaisten muutosten jälkeen.

Tutkimuksen voisi toteuttaa myös erilaisilla rajauksilla ja keskittymällä esimerkiksi tarkemmin erilaisiin yritysmuotoihin, kuten yksinyrittäjiin. Yksinyrittäjillekin tarjottiin erilaisia tukitoimia, ja olisi mielenkiintoista tietää, millä tavoin he kokevat pandemia-ajan ja miten se vaikutti heidän liiketoimintaansa. Taloudelliset kriisit aiheuttavat ongelmia pahiten juuri pienille yrityksille, joilla ei ole valmiina isojen yritysten kaltaista puskuria, joten taloudellisen kriisin tutkiminen juuri eniten kärsivien näkökulmasta antaa informoivampaa kuvaa kriisin laadusta ja vaikutuksista.

7.4 Oman oppimisen arviointi

Ottaen huomioon sen, että minulla oli suuria vaikeuksia löytää aihetta, olen erittäin tyytyväinen toteuttamaani tutkimukseen ja sen aiheeseen. Tutkimusta on ollut mielekästä tehdä, sillä aihe on ollut ajankohtainen ja sitä kautta erityisen mielenkiintoinen. Pandemia on tapahtuma, jonka on yksityishenkilönä kokenut täysin erilailla, mitä voisi kuvitella yrittäjien sekä yritysten sen kokeneen, ja siksi aihe ja haastattelut ovat antaneet pandemialle mielenkiintoisia uusia näkökulmia, joita ei välttämättä tajuaisi ajatella samanlailla ilman kontakteja yritysmaailmaan.

Tutkimusta tehdessäni olen oppinut paljon aiheesta, ja siitä, mitä kaikkea aiheeseen sisältyykään. Aihe ei ollut entuudestaan minulle tuttu, joten siitä on ollut todella antoisaa etsiä lisää tietoa. Olen tehnyt työtä itsenäisesti, mikä on auttanut paljon ammatillisessa kehittämisessä, itseohjautuvuudessa sekä oikeanlaisessa kriittisyydessä omaa työtä kohtaan. Koen, että juuri itse selvittämällä asioita, olen saanut työstä enemmän irti ja näin kehittynyt myös enemmän.

Vaikka haastateltavien löytyminen osoittautuikin erittäin haasteelliseksi, osoitin sinnikkyyttä muokkaamalla rajauksia niin, että voisin löytää uusia yrityksiä, joita voisin pyytää haastatteluun. Rajausten muokkaaminen osoittautuikin hyödylliseksi, sillä se mahdollisti useamman erilaisen yrityksen näkökulman mukaan ottamisen, ja näin tutkimukseen tuli monipuolisuutta.

Lähteet

- Almatalent 2022a. Liiketulos ja liiketulos-%. Luettavissa: <https://www.almatalent.fi/tunnuslukuopas/kannattavuus/liiketulos-ja-liiketulos-prosentti/> Luettu 9.4.2022
- Almatalent 2022b. Myyntikate ja myyntikate-%. Luettavissa: <https://www.almatalent.fi/tunnuslukuopas/kannattavuus/myyntikate-ja-myyntikate-prosentti/> Luettu: 10.4.2022
- Almatalent 2022c. Käyttökate-%. Luettavissa: <https://www.almatalent.fi/tunnuslukuopas/kannattavuus/kayttokate-prosentti/> Luettu: 10.4.2022
- Annala, Päivi 2020. Yle. Mikroyritykset ovat selviytyneet sittenkin hyvin koronapaineen alla. Luettavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-11519459> Luettu: 12.2.2022
- Bisnes.fi 2022. Yritystuet. Luettavissa: <https://bisnes.fi/yritystuet/> Luettu: 27.3.2022
- Business Finland 2020. Business Finlandilta uusi rahoitus yrityksille koronaviruksen aiheuttamien vaikeuksien ratkaisemiseksi. Luettavissa: <https://www.businessfinland.fi/ajankohtaista/uutiset/tiedotteet/2020/business-finlandilta-uusi-rahoitus-yrityksille-koronaviruksen-aiheuttamien-vaikeuksien-ratkaisemiseksi> Luettu: 26.2.2022
- Business Finland 2022. Luettavissa: <https://www.businessfinland.fi/> Luettu: 26.2.2022
- Business Finland 2020. Liiketoiminnan kehitysrahoitus häiriötilanteissa. Luettavissa: <https://www.businessfinland.fi/suomalaisille-asiakkaille/palvelut/rahoitus/hairiotilannerahoitus> Luettu: 26.3.2022
- Business Finland 2020. Tietoa Business Finlandin rahoitusperiaatteista ja päätöksenteosta. Luettavissa: <https://www.businessfinland.fi/ajankohtaista/uutiset/2020/tietoa-business-finlandin-rahoitusperiaatteista-ja-paatoksenteosta> Luettu: 27.3.2022
- Business Finland 2018. Tekes on nyt Business Finland. Luettavissa: <https://www.businessfinland.fi/suomalaisille-asiakkaille/tietoa-meista/tekes-on-nyt-business-finland> Luettu 1.3.2022
- Business Finland 2022. Tietoa De minimis -tuesta. Luettavissa: <https://www.businessfinland.fi/suomalaisille-asiakkaille/palvelut/rahoitus/ohjeet-ehdot-ja-lomakkeet/tietoa-de-minimis-tuesta> Luettu: 27.3.2022
- Business Finland 2021. Business Finland onnistui koronavuonna vauhdittamaan yritysten uudistumista ja vientiä. Luettavissa: <https://www.businessfinland.fi/ajankohtaista/uutiset/tiedotteet/2021/business-finland-onnistui-koronavuonna-vauhdittamaan-yritysten-uudistumista-ja-vientia> Luettu: 27.3.2022
- Calleja, M. 2020. Korona - virus joka mullisti maailman. Oppian. Helsinki.
- Finder 2022. Haastateltavien yritysten tilinpäätöstietoja. Saatavilla: <https://www.finder.fi/> Luettu: 20.4.
- Grant Thornton 2020. Koronatuot kirjanpidossa ja verotuksessa. Luettavissa: <https://www.grantthornton.fi/ajankohtaista/koronatuot-kirjanpidossa-ja-verotuksessa/> Luettu: 9.4.2022

IFRS 2021. IAS 20 Accounting for Government Grants and Disclosure of Government Assistance. Luettavissa: <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ias-20-accounting-for-government-grants-and-disclosure-of-government-assistance/> Luettu: 9.4.2022

Jalkanen, O-P. & Koponen, S. 2020. Koronaan liittyvät julkiset avustukset ja niiden käsittely kirjanpidossa. Tilisanomat. Luettavissa: <https://tilisanomat.fi/kirjanpito/koronaan-liittyvat-julkiset-avustukset-ja-niiden-kasittely-kirjanpidossa> Luettu: 26.4.2022

Kasvurahoitus 2020. ELY-hakemuksen teko-ohje. Luettavissa: <https://www.kasvurahoitus.fi/korona-opas/ely-avustuksen-teko-ohje/> Luettu: 26.3.2022

Kasvustoori 2020. Koronan vaikutus tilinpäätöksiin. Luettavissa: <https://www.kasvustoori.fi/koronan-vaikutus-tilinpaatoksiin/> Luettu: 9.4.2022

Koronatilastot.fi 2021. Koronavirus COVID-19 tilanne Suomessa. Luettavissa: <https://www.koronatilastot.fi/fi/> Luettu: 17.10.2021

Kirjanpitolaki 30.12.2015/1620.

Kuntaliitto 2020. Yksinyrittäjille 2000 euron toimintatuki koronavirustilanteessa – haku avautuu mahdollisimman pian. Luettavissa: <https://www.kuntaliitto.fi/tiedotteet/2020/yksinyrittajille-2000-euron-toimintatuki-koronavirustilanteessa-haku-avautuu> Luettu: 12.2.2022

Kuussaari M., Moilanen R. & Toivanen, E. 2020. Tilastokeskus. Pk-yritykset pärjäävät suuria paremmin koronakurimuksessa – odotukset loppuvuodelle heikon positiivisia. Luettavissa: <https://www.stat.fi/tietotrendit/artikkelit/2020/pk-yritykset-parjaavat-suuria-paremin-koronakurimuksessa-odotukset-loppuvuodelle-heikon-positiivisia/> Luettu: 19.1.2022

Laki yritystuista 10.12.1993/1136

Oikeusministeriö 2020. Konkurssilain väliaikainen muuttaminen. Luettavissa: <https://oikeusministerio.fi/hanke?tunnus=OM039:00/2020> Luettu: 12.2.2022

Rantalainen 2020. Talouspäällikön opas yrityksen talouden tunnuslukuihin. Luettavissa: <file:///C:/Users/lumiv/Downloads/Rantalaisen-taluspaaillikon-opas-talouden-tunnuslukuihin-2021.pdf> Luettu 9.4.2022

Rantalainen 2021. Tillinpäätöksen tulkinta: näillä vinkeillä analysoit tulosta ja tasetta. Luettavissa: <https://www.rantalainen.fi/julkaisut/artikkelit/nailla-vinkeilla-analysoit-tulosta-ja-tasetta/> Luettu: 10.4.2022

Rekola-Nieminen, L. 2021. Kirjanpitolaki käytännössä. 5. uudistettu painos. Otavan Kirjapaino Oy. Keuruu.

Seppänen, H. 2011. Yrityksen analysointi ja tilinpäätös. Kariston Kirjapaino Oy. Hämeenlinna.

STT 2020. Lähes 400 yksinyrittäjää sai koronatukea Hyvinkäällä. Luettavissa: <https://www.sttinfo.fi/tiedote/lahes-400-yksinyrittajaa-sai-koronatukea-hyvinkaalla?publisherId=69817797&releaseId=69893791> Luettu: 26.3.2022

Suomi.fi. Business Finlandin rahoituspalvelut 2021. Luettavissa: <https://www.suomi.fi/palvelut/business-finlandin-rahoituspalvelut-business-finland-oy/6f09917b-6f2e-4ac1-9753-dc973dbb02ac> Luettu: 26.2.2022

Taloushallintoliitto 2022. Kirjanpitovelvollisuus. Luettavissa: <https://taloushallintoliitto.fi/tietopankki/kirjanpidon-abc/kirjanpitovelvollisuus/> Luettu: 9.4.2022

Talouskuutio 2020. Koronatuot – Mistä ja miten saat yrittäjänä tukea? Luettavissa: <https://www.talouskuutio.fi/korona-tuet/> Luettu: 26.3.2022

Tietopankki 2021. Avoin tietoaaineisto. Business Finlandin maksama tutkimus-, kehitys- ja innovaatorahoitus. Luettavissa: <https://tietopankki.businessfinland.fi/anonymous/extensions/MyonnettyRahoitusKorona/MyonnettyRahoitusKorona.html> Luettu: 11.4.2021

Tilastokeskus 2020a. Konkurssien määrä väheni tammi-marraskuussa 2020 edellisvuodesta 16,8 %. Luettavissa: https://www.stat.fi/til/konk/2020/11/konk_2020_11_2020-12-16_tie_001_fi.html Luettu: 12.2.2022

Tilastokeskus 2020b. Yritystuot moninkertaistuivat huhti-kesäkuussa vuodentakaisesta. Luettavissa: <https://www.stat.fi/tup/kokeelliset-tilastot/yritystukien-osavuositilasto/2020q2/index.html> Luettu: 26.3.2022

Tilastokeskus s.a. PK-yritys. Luettavissa: https://www.stat.fi/meta/kas/pk_yritys.html Luettu: 19.1.2022

Tilisanomat 2017. Pien- ja mikroyrityksen tilinpäätökset: yhtäläisyydet ja erot. Luettavissa: <https://tilisanomat.fi/yritysjuridiikka/pien-ja-mikroyrityksen-tilinpaatokset-yhtalaisyydet-ja-erot> Luettu: 9.4.2022

Työ- ja elinkeinoministeriö TEM 2022. Vähämerkityksinen tuki eli de minimis -tuki. Luettavissa: <https://tem.fi/vahamerkityksinen-tuki-eli-de-minimis-tuki> Luettu: 27.3.2022

Valtioneuvoston asetus yksinyrittäjien tukemiseen tarkoitetuista valtionavustuksista kunnille 12.2.2020 199/2020.

Valtionkonttori 2020a. Yritysten kustannustuki (1. hakukierros, heinä-elokuu 2020). Luettavissa: https://www.valtiokonttori.fi/palvelut/korvaus-ja-vahinkopalvelut/yritysten-kustannustuki-ensimmainen-hakukierros/#yleista-tietoa-tuesta_kenelle-tuki-on-tarkoitettu Luettu: 26.3.2022

Valtionkonttori 2020b. Kustannustuki: Toimialat. Luettavissa: <https://www.valtiokonttori.fi/kustannustuki-toimialat/> Luettu: 26.3.2022

Valtionkonttori 2020c. Kustannustukihakemusten käsittely loppusuoralla. Luettavissa: <https://www.valtiokonttori.fi/uutinen/kustannustukihakemusten-kasittely-loppusuoralla/> Luettu: 26.3.2022

Valtionkonttori 2020d. Kustannustuki otetaan uudelleen käyttöön. Luettavissa: <https://www.valtiokonttori.fi/uutinen/kustannustuki-otetaan-uedelleen-kayttoon/> Luettu: 26.3.2022

Valtionkonttori 2022. Yritysten kustannustuki. Luettavissa: <https://www.valtiokonttori.fi/palvelu/yritysten-kustannustuki/> Luettu: 26.3.2022

Vilka, H. 2021a. Näin onnistut opinnäytetyössä: ratkaisut tutkimuksen umpikujiin. PS-kustannus. Jyväskylä. E-kirja.

Vilka, H. 2021b. Tutki ja kehitä. PS-kustannus. Jyväskylä. E-kirja.

Vilkkumaa, M. 2010. Yrityksen menestyksen mittarit. Yrityskirjat Oy. Helsinki.

Visma 2016. Kehittämismenojen aktivointi taseeseen – edut ja haitat. Luettavissa: <https://www.visma.fi/blog/kehittamismenojen-aktivointi-taseeseen-edut-ja-haitat/> Luettu: 9.4.2022

Visma 2022. Konkurssi – Mitä tarkoittaa konkurssi? Luettavissa: <https://www.visma.fi/epasseli/kirjanpidon-sanakirja/k/konkurssi/> Luettu: 5.4.2022

Yrittäjät 2021. Iso osa pk-sektorista onnistunut säästöillä kattamaan koronalaskun. Luettavissa: <https://www.yrittajat.fi/uutiset/iso-osa-pk-sektorista-onnistunut-saastoilla-kattamaan-koronalaskun-mutta-hotelli-ravintola-ja-viihdealoilla-kriisi-voi-vaarantaa-toiminnan-jatkon/> Luettu: 9.4.2022

Liitteet

Liite 1. Saatekirje

Hei!

Olen Henna Karhunen, Haaga-Helian ammattikorkeakoulun neljännen vuoden opiskelija, ja opiskelen liiketaloutta suuntautumisenani raha ja talous.

Työstän tällä hetkellä opinnäytetyötäni ja otankin yhteyttä teihin juuri siihen liittyen. Opinnäytetyöni aiheena on koronatuettujen pien- ja mikroyrityksissä yritysissä Hyvinkäällä. Tarkoitukseni on tutkia, miten etenkin Business Finlandilta tukea vuonna 2020 saaneet yritykset ovat pärjänneet korona-aikana ja miten tukien saaminen vaikutti heidän liiketoimintaansa, vuoden 2020 tilinpäätökseen sekä yrityksen tunnuslukuihin. Etsinkin nyt haastateltavia asian tiimoilta. Löysin teidät Business Finlandin sivuilta listalta, josta näkyi ketkä tukia heiltä ovat saaneet vuoden 2020 aikana, ja kyselisinkin, saisiko teitä haastatella kyseisen aiheen tiimoilta?

Haastattelu voidaan toteuttaa etänä, esimerkiksi Zoomia hyödyksi käyttäen ja puhelimen välityksellä. Haastattelu voidaan myös toteuttaa täysin kirjallisesti, jos niin on helpoin. Voin esimerkiksi lähettää haastattelukysymykset sähköpostilla, jolloin niihin voi vastailla juuri silloin kuin teille on sopivinta ja palauttaa minulle, kun kysymykset on vastattuna. Käsittelen kaikki vastaukset opinnäytetyössäni nimettöminä.

Mikäli olisitte kiinnostuneita vastaamaan opinnäytetyöhöni liittyviin kysymyksiin, vastaathan X.X. mennessä, jotta voimme sopia tarkemmasta toteutuksesta. Jään odottamaan innolla vastauksenne!

Ystävällisin keväisin terveisin,

Henna Karhunen

Liite 2. Haastattelukysymykset

Korona

- Millä tavoin korona näkyi tai näkyy edelleen teidän yrityksessä?
- Minkälaisia rajoitteita teidän liiketoimintaan kohdistui vuonna 2020 koronan johdosta?
- Minkälaisia vaikeuksia korona aiheutti lyhyellä aikavälillä? Entä pitkällä?

Koronatuet

- Miten saitte tietää koronatuesta/tuista?
- Saitteko Business Finlandin lisäksi muita yritystukia, mitä?
- Miten koette, että olisitte pärjänneet ilman mitään tukia?

Business Finland

- Oliko Business Finland entuudestaan teille tuttu?
- Miten saitte tietää Business Finlandin tuesta? Mitä tukea haitte ja miksi päädyitte hakemaan juuri kyseistä tukea?
- Miten käytännössä hyödynsitte Business Finlandilta saamanne tuen? Minkälaiseen projektiin?
- Miten projekti, johon rahoitus kohdistui, auttoi teidän liiketoimintaa konkreettisesti?
- Onko rahoitetusta projektista hyötyä yritykselle tulevaisuudessakin?
- Koetteko saaneenne rahoitusta tarpeeksi?

Tunnusluvut

- Seurataanko teillä yrityksen tunnuslukuja? Mitä?
- Miten korona näkyi yrityksen kannattavuutta, vakavaraisuutta sekä maksuvalmiutta kuvaavissa tunnusluvuissa vuoden 2020 tilinpäätöksessä? Esimerkiksi yrityksen tuloksessa, liikevaihdossa, myyntikatteessa sekä omavaraisuusasteessa?
- Oliko yrityksellä valmiudet selvitä taloudellisesta kriisistä ennen koronan puhkeamista?
- Miten vuoden 2020 tilinpäätöksen tunnusluvut erosivat vuoden 2019 tilinpäätöksen luvuista?
- Miten tilanne on muuttunut vuoden 2020 tilinpäätöksen jälkeen?
- Millaiset tulevaisuuden näkymät yrityksellä on ja oliko Business Finlandin tuella vaikutusta tähän näkymään? Jos oli, miten?